

Pravoslávna cirkevná obec v Košiciach a BPM Košice
organizujú

Tábor Ichtys

16.8.-21.8.2021

VIHORLAT RESORT
(SNINSKÉ RYBNÍKY)
Doprava: vlakom

vek:
6-14

CENA: 120 €/DIEŤA
(UBYTOVANIE, STRAVA 5X DENNE,
PITNÝ REŽIM, POISTENIE)

PRIHLÁSENIE DETÍ DO 11.7.2021 !!!
CEZ
REGISTRAČNÝ FORMULÁR

Viac info:

tabor.ichtys@gmail.com

tel. číslo 0944 933 934

(vedúca Katka, Po-Pia: 17:30-20:00)

Odkaz
sv. Cyrila
a Metoda

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

Заповіт
св. Кирила
і Мефодія

Roč. LXVII/2021 ISSN 0139-9012

06/2021

Vladyka Juraj, arcibiskup michalovsko-košický, si spolu s duchovnými a veriacmi modlitebne uctili padlých vojakov 2. svetovej vojny pri pomníku Dargov

Duchovní a veriaci sa modlili za obeť 2. svetovej vojny pri pomníku padlým ruským hrdinom v Bardejovských Kúpeľoch

Nedeľa žien myronosc v chráme sv. Cyrila a Metoda v Humennom

Posvätenie kolíva v deň osláv chrámového sviatku sv. Cyrila a Metoda v katedrálom chráme v Michalovciach

Slovo na Nedeľu slepého od narodenia

Isus Christos v Evanjeliu (Jn 9, 1-38) na túto nedeľu uzdravuje slepca od narodenia a ten ide a rozpráva o tom všade. Vidíme tri dynamické momenty v reči uzdraveného. V prvom potvrdzuje svoju zmenu (bol som slepý od narodenia a teraz vidím) a zdroj uzdravenia (človek, ktorý sa volá Isus, priložil mi na oči blato, umyl som sa a vidím) pre susedov a širokú verejnosť (v. 8-12), potom v druhom pred židovskými náboženskými autoritami (v. 13-17) a nakoniec v treťom ešte raz pred autoritami (v. 24-34). Autority skúmajú a hľadajú, Židia totiž zo sviatočného dňa soboty urobili akýsi fetiš, kedy podľa nich sa v sobotu nemohli robiť ani dobré skutky, lebo by to bolo jej znesvätením, bol by to hriech a každý človek, ktorý by to urobil, by bol hriešnikom. A Isus Christos jemu - slepému od narodenia prinavrátil zrak práve v sobotu. No samotný Isus na inom mieste hovorí o tom, že **„Syn človeka je Pánom aj nad sobotou!“** Farizeji sa vypytujú aj rodičov. No títo sa boja vylúčenia zo synagógy (na ktorom sa Židia už uzniesli) a toto vylúčenie bolo spojené aj s vyhnaním z bydliska, zavrnutím mena a zhabaním majetku. Ten chlapec ale rozvíril vodu. A poriadne! Uzdravený veľmi stručne pomenuje, čo sa dialo: bol som slepý, človek Isus sa dotkol mojich očí, poslal ma k rybníku a ja vidím. Neskôr aj obháji Isusove skutky, keď hovorí, že predsa hriešnemu človeku by Boh takto nepomohol. Teda nemôže byť hriešnikom, aj keď ho uzdravil v sobotu, naopak, je prorokom. Nenechá sa len tak zastrašiť a vyvieť z miery. Ani farizejom, ani zákonníkom. Nikto mu nemôže vziať jeho skúsenosť. Či sa to niekomu páči alebo nie, fakt je taký, že naozaj zažil uzdravenie.

Tu nachádzame podstatný moment. V diskusii muž, ktorý bol slepý, argumentuje svojou vlastnou skúsenosťou a tú podopiera „teologickými pravdami“ (Boh nevyšlyší hriešnika, aby urobil zázrak). Svedectvo vlastnej skúsenosti je najsilnejší argument! Pokiaľ iba teoretizujeme a filozofujeme o Bohu, vždy sa nájde nejaký protiargument. A pre nezainteresovaných sa potom takáto jalová diskusia stáva nudnou a povrchnou. Nič nerieši. Nikam nevedie, neposúva život. Osobné svedectvo však áno. Svedectvo skoncuje jedným slovom so všetkými diskusiami. V skúsenosti sa totiž potvrdzujú slová Písma. Preto je nesmierne dôležité hovoriť o tom, čo Boh urobil v mojom živote. Pomenovať tie zvláštne zásahy, ktoré s odstupom času chápeme stále viac a viac ako Boží zásah. Nie kvôli vášnivej debate, ale jednoducho, aby sme si navzájom otvárali oči, aby sme otvárali oči slepým pre vieru v Boha, pre vieru v Božstvo Isusa Christa! Isus sám ukazuje čo vlastne žiada od svojich učeníkov: **„Chodte teda a získavajte mi učeníkov vo všetkých národoch, a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého a naučte**

ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal“ (Mt 28, 19-20). Získavať učeníkov je termín, ktorý poznali aj rabíni, znamená svedčiť o Bohu vlastným životom. Spočíval v tom, že učiteľ žiaka vyučoval tak, že ten s ním žil. Žiaci zdieľali každodenný život s rabínom, pracovali s ním, zabávali sa i modlili. Videli a zažili ako žije v súlade s vierou, s tým, čo hlása iným! A až potom im začal čosi „teoreticky“ hovoriť o Svätom Písme. Teda slová boli kryté životom.

Presne tieto osobné skúsenosti so vzkrieseným Isusom menili ľudské myslenie i osudy. Ináč je nepochopiteľné, prečo by sa tisícky mužov, žien a detí radšej nechali roztrhať šelmami, ako zaprieť Christa. Až takí slepí fanatici nemohli byť! Dnešné Evanjelium nás teda upriamuje na skúsenosť a svedectvo. Svedectvo, ktorým môžeme pomôcť iným, ktoré iným môže otvoriť oči. Alebo aspoň naštrbiť ich falošnú istotu a spustiť proces uvažovania. Svedectvo, ktoré je nefalšovaným a nespochybniteľným dôkazom!

Ďalšou dôležitou skutočnosťou, ktorú si máme všimnúť je, že samotný Boží Syn popiera židovské presvedčenie, že choroba je priamym dôsledkom alebo trestom Boha za hriech. V tomto ponímaní si totiž Židia zle vysvetľovali text 2 Mjž 20, 5. Ak bola choroba vrodená, myslelo sa na nejaký hriech rodičov či dokonca plodu počas tehotenstva. Isus úplne nevylučuje istý vzťah medzi hriechom a fyzickým zlom vo svete (Jn 5,14), napríklad medzi smilstvom a pohlavnou chorobou a pod., ale nepotvrďuje presvedčenie závislosti každej jednej choroby od osobného hriechu chorého či hriechu jeho rodičov!

Choroba môže byť napríklad skúškou chorého, jeho vytrvalosti vo viere, či viesť ho k jeho duchovnému (i telesnému) posilneniu. Ved' vieme, že oceľ sa kalí v ohni, zlato sa skúša silnou leptavou kyselinou a viera sa skúša súžením. A často sa aj dnes, pri následnom uzdravení chorého, ukázu na ňom (tak, ako na slepom v Evanjeliu) „slávne Božie skutky“ - napríklad hoci, „len“ prinavrátanie viery chorého či jeho príbuzných. Ak aj chorý zomrie, táto smrť v chorobe ho môže napríklad zachrániť v budúcnosti od odpadnutia od Boha a od stratenia niečoho cennejšieho ako je pozemský život - a to života večného.

Preto **v súžení či chorobe vytrvajte pri Bohu, verne a dôverujte Mu**, ved' On, ako dobrotivý vševediaci náš milujúci Otec, nás predsa prevedie isto a verne cez všetky súženia života až k večnej nebeskej blaženosti. Ved' tam je naše trvalé miesto, tam je naša domovina, tam všetci túžime dôjsť a tam konečne spočinúť v náruči nášho milujúceho Otca.

Vznesenie Pána (Voznesénije Hospódne)

Svätý spravodlivý Ján Kronštadtský sa k nám v tento Hospodský sviatok prihovára nasledujúcimi slovami. Hovorí, že svätá Cirkev nás všetkých teraz vzbudzuje k radosti a hovorí: **„Vší jazýcy vosplesčíte rukami, jáko vzýde Christós, idíže bí pérvije“** (prvá stichira na „Hóspodi vozzvách“ sviatku Vznesenia), čo znamená: Nech tlieskajú rukami všetky národy, lebo Christos vstupuje tam, kde bol od vekov, t.j. na nebo.

A tak nech sa na sviatok Vznesenia Pána radujú všetci kresťania. A čomu sa máme tešiť? Skôr by sme mohli povedať, že máme smútiť a trúchliť, pretože náš milovaný Spasiteľ Isus Christos nás ponechal bez svojej viditeľnej prítomnosti a vstúpil na nebesia, odkiaľ sa opäť vráti, no vráti sa už ako hrozný Sudca všetkých ľudí. Nie, v deň sviatku Vznesenia Pána máme viac príčin k radosti než k smútku. Pozrime sa, prečo sa (od nás) Hospodin vzniesol na nebo.

Hospodin sa vzniesol sa (od nás) na nebo nie preto, aby nás svojím odchodom zarmútil, ale aby pre nás vykonal ešte väčšie dobro. Celý Jeho život, všetky Jeho skutky nám boli na úžitok, pre našu spásu a tak isto i Jeho vznesenie bolo pre naše blaho. Tak nás miloval, že zostúpil z nebies k nám a žijúc s nami, položil za nás svoju dušu na kríži. Tak nás miloval, že vzniesol sa na nebo, preukazujúc nám tak veľké dobrodenie. On sám takto hovoril svojim učeníkom: **„Vám prospeje, aby som odišiel; lebo ak neodídem, Utešiteľ nepríde k vám; ale keď odídem, pošlem Ho k vám“** (Jn 16, 7). A tak Hospodin sa vzniesol na nebo preto, aby namiesto seba poslal rovného sebe – Utešiteľa Ducha Svätého, ktorý by utešoval svätých apoštolov a všetkých skutočných kresťanov v ich smútku, biedach a prenasledovaniach. To je prvá príčina radosti. Príď, Pane Isuse, a pošli nám Utešiteľa!

Hospodin sa vzniesol na nebo, aby nás z výšky ochraňoval ako Otec deti, ako Pastier ovce, ako Orol vtákov, ako Vodca svoje vojsko, aby každého videl a aby u každého z nás mohol spozorovať núdzu i potreby a každému tak vedel poskytnúť pomoc. Ako nejaký kráľ, berúc do vojny svoje mnohopočetné vojská a žejajúc si vidieť všetky svoje pluky, vychádza pre to na vysoké miesto, na kopec alebo nejakú budovu, z výšky hľadí a orga-

nizuje ich. Keď vidí, že to zvládajú, teší sa z nich. No keď badá, že sú premáhaní, posieľa im rýchlu pomoc. Tak aj náš Hospodin, Kráľ kráľov, ktorý má na Zemi svoju bojujúcu Cirkev, t.j. svojich verných kresťanov, vzniesol sa na nebo, akoby na kopec, aby z výšky videl hrdinský zápas každého a každému z nich uvil vence a vyčerpaným podával pomocnú ruku, - aby padlých opäť pozdvihoval a robil ich tak silnejšími proti nepriateľom a tým, ktorí nás prenasledujú, kládol prekážky. Svätý prvomučeník Štefan hrdinsky zápasil, hoci veľmi trpel, keď ho Židia kameňovali, no náš Hospodin, otvoriac nebo, z výsosti svojej slávy na neho hľadel, čo keď Štefan zbadal, povedal: **„Ajhľa vidím nebesá otvorené a Syna človeka stáť na pravici Božej“** (Sk 7,56).

Hospodin sa (od nás) vzniesol na nebo preto, aby nás z nebeskej výšky ako Slnko ožaroval svojou blahodťou. Slnko, ktoré zapadá, vyvoláva pod širým nebom temnotu noci, no keď opäť vychádza a vznáša sa do výšky, vtedy spod celého šireho neba tma odchádza preč a slnečné lúče ožarujú celý svet nádherným svetlom. Tak aj naše Slnko – Christos, pokiaľ žil na Zemi, Slnko akoby bolo zapadnuté, nezjavujúc svoje Božstvo ľuďom, do tej doby sa šírila po celej Zemi tma nepoznania Boha. No keď zažiaril od svojho hrobu, vstúpil na nebo, vtedy blesk Jeho Božstva osvietil celý svet a Jeho meno sa stalo slávne od východu Slnka po západ, po celej Zemi, - poznaním Boha bol osvietený celý svet.

Hospodin sa (od nás) vzniesol na nebo aj preto, aby nám urobil cestu do neba a aby sa stal naším Vodcom do zaslúbenej zeme. Nebolo cesty pre človeka do neba až do samotného Hospodinovho vzniesenia: „**A nikto nevstúpil do neba, len Ten, kto zostúpil z neba**“, hovorí Hospodin (Jn 3,13). „**Ten, čo zostúpil, je ten istý, čo aj vystúpil nad všetky nebesá**“ (Ef 4,10). Nikto tak pred tým nemohol vstúpiť na nebo, hoci by bol aj spravodlivý a svätý. A keď náš Hospodin, ktorý si obliekol ľudskú podstatu, vzniesol

sa na nebo, - zjavila sa tak cesta k nebu pre celý ľudský rod a po tej ceste nasledovali Christa duše sv. praotcov a prorokov vyvedených z pekla; za nimi išli apoštoli, svätiteľia, mučeníci, vyznávači; po tejto ceste i teraz kráčajú dôstojní – spravodliví ľudia, ktorí kráčajú v Christových šlapajach; teraz je už cesta do neba známa všetkým. Len nebudme leniví po nej kráčať, kresťania!

Tak vzniesol sa (od nás) Hospodin na nebo – preto, aby nám otvoril nebeskú bránu, do ktorej nebolo povolené vojsť. Náš praotec Adam tieto rajské dvere zatvoril celému ľudskému pokoleniu, kde potom pri týchto dverách stál Cherubín s plamenným mečom. Zatvoril Adam tento raj i vchod k životu a otvorili sa jedine vchody k smrti a peklu. No Hospodin urobil opak. Vchody k smrti a peklu zatvoril a raj otvoril – najprv zbojníkovi, ktorému povedal: „**Dnes budeš so mnou v raji**“ (Lk 23,43), potom všetkým; a nakoniec i samotné nebo otvoril svojim vznesením.

Aké sú len nadovšetko radostné príčiny Hospodinovho vznesenia (od nás). Hospodin sa (od nás) vzniesol na nebo, aby za nás orodoval pred Bohom Otcom. Sv. apoštol Ján Bohoslovec hovorí: „**A keby niekto zhrešil, máme u Otca obhajcu, Isusa Christa spravodlivého. On je obeťou zmierenia za naše hriechy**“ (1 Jn 2,1-2). A tak neupadajme my hriešni ľudia do zúfalstva kvôli našej spáse, no spoľahnime sa; máme dobrého Zástancu pred Bohom Otcom – samotného Christa Spasiteľa nášho, ktorý za nás oroduje, len my sami nebudme leniví a posielajme naše vrúcne modlitby k Nebeskému Otcovi. Áno, Hospodin náš Isus Christos za nás naozaj oroduje pred Bohom Otcom a obmäkčuje Ho.

A za koho oroduje? Za hriešnikov. Za akých hriešnikov? Za kajúcnikov, za ktorých obmäkčuje svojho Otca; no za tých, ktorí nechcú činiť pokánie sa neprihovára, pretože oni v sebe svojimi ťažkými hriechmi druhýkrát križujú Syna Božieho. A tak sa boj, hriešnik, ktorý nechceš činiť pokánie – aby ťa nepostihol náhly Boží trest a neodišiel si spomedzi živých a nebol si tak odsúdený spolu s vrahmi, ktorí ukrižovali Syna Božieho.

Nakoniec, **Hospodin sa vzniesol (od nás) na nebo, aby nám v nebesiach pripravil miesto, kde budeme žiť naveky a spolu sa budeme podieľať na Jeho Kráľovstve.** On sám tak hovorí: „**Idem vám pripraviť miesto a keď odidem a pripravím vám miesto, zase prídem a poberiem vás k sebe, aby ste aj vy boli tam, kde som ja**“ (Jn 14, 2-3). Aká radostná príčina Vznesenia! Hospodin sa vzniesol (od nás) na nebo, aby pripravil všetkým spravodlivým a zbožným ľuďom miesto na nebesiach a taktiež i nám hriešnym, keď sa obrátíme a budeme činiť pokánie z celého srdca. Tam, kde má miesto apoštol Peter, ktorý sa odvrátil od Hospodina, no potom to žalostne oplakal, kde žena smilnica, plačúca pri Jeho nohách, kde márnratný syn, kde mýtnik, kde zbojník, tam bude aj naše miesto; len musíme žalostne plakať nad svojimi hriechmi ako Peter, padnime v pokání k Jeho nohám ako smilnica, obráťme sa ako mýtnik, spolu s Ním sa ukrižujme ako rozvážny zbojník. Číňme pokánie a budeme spasení.

Prot. Peter Bzik

VZNESENIE ISUSA CHRISTA NA NEBO (Niekoľko slov o ikone sviatku)

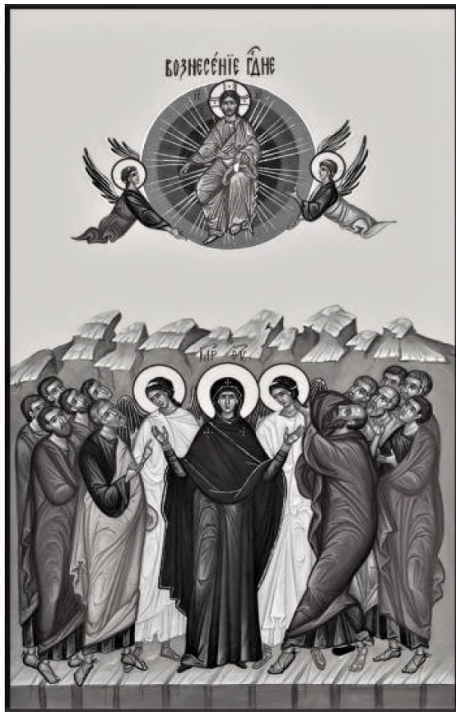
Sviatok Vznesenia sa Isusa Christa na nebo patrí medzi pohyblivé sviatky, pretože dátum jeho sviatkovania sa každý rok mení v závislosti na dni slávovania sviatku Vzkriesenia – Paschy. **Pripadá na štyridsiaty deň po Pasche**, teda vždy vo štvrtok šiesteho týždňa po Pasche. Kedysi sa tento sviatok slávil spoločne so sviatkom Zostúpenia Svätého Ducha na apoštolov, no podobne ako sviatok Narodenia Christa, od 4. storočia sa slávi samostatne presne podľa slov zo Skutkov svätých apoštolov, t.j. na štyridsiaty deň po Pasche. Tento sviatok je jedným z prvých kresťanských sviatkov, ktoré sa kresťanmi slávil. Sviatkovanie začalo už v 2. storočí. O tejto udalosti sa dozvedáme najmä z knihy Skutkov apoštolov.

Text Evanjelia a Skutkov hovorí: „**Potom ich vyviedol von až k Betánii. I pozdvihol svoje ruky a požehnal ich. V tom, keď ich žehnal, odstúpil od nich a vznášal sa na nebo. A oni sa Mu klaňali a s veľkou radosťou sa vrátili do Jeruzalema. A celý čas boli v chráme, chválili a velebili Boha.**“ – „**Keď to povedal, pred ich očami sa vzniesol a oblak im ho vzal spreď očí. A kým uprene hľadeli k nebu, ako odchádza, zastali pri nich dvaja mužovia v bielom odevu a povedali: „Mužovia galilejskí, čo stojíte a hľadáte do neba? Tento Isus, ktorý sa vzniesol od vás na nebo, príde takým spôsobom, akým ste Ho videli ísť do neba“**“ (Lk 24, 50–53; Sk 1, 9–12).

Vznesenie sa Boha, ktorý má ľudské telo – udalosť slávnostná, no zároveň aj smutná. Bohočlovek Christos opúšťa svojich učeníkov aj Matku, no zároveň prisľubuje príchod iného Utešiteľa – Ducha Radcu a taktiež oznamuje svoj druhý príchod na konci vekov. Smútok však rýchlo vystriedala radosť, s ktorou sa apoštoli vrátili do Jeruzalema.

Najstaršími zobrazeniami sviatku sú zobrazenia pochádzajúce z 5. storočia z Ríma a miniatúry ranokresťanských Evanjelií. Ikonografia sviatku sa storočiami výrazne nemennila.

Kompozícia ikony sa delí na dve časti. V hornej časti je zobrazený **Spasiteľ v podobe sediaceho Pantokrátora**, vôkol Jeho postavy je zobrazená **okružla mandorla (sláva)**, ktorú z oboch strán držia dvaja (niekedy viacerí) anjeli. Spasiteľ vystupuje bez ich pomoci, aby sme pochopili, že je naozaj Bohočlovekom. Jeho rúcho už nie je tradičné, t.j. modro-červené, ale žiarivo biele či zlaté, čím sa zvýrazňuje Jeho oslávenie. **Pravou rukou žehná a v ľavej drží zvitok**, t.j. On je prameňom blahodate a požehnaní a zároveň aj spásonosného učenia. Na spomínanom zvitku býva napísané: „**Daná je mi všetka moc na nebi aj na zemi**“ (Mt 28, 18). Zvitok, ktorý Spasiteľ drží, je symbolom označujúcim Učiteľa. To, že Isus Christos na ikone drží zvitok a súčasne žehná, vyjadruje skutočnosť, že Christos ani po svojom vznesení sa na nebo neprestal byť prameňom blahodate i pravdivého učenia. Jeho učiteľská činnosť a udeľovanie blahodate prostredníctvom požehnaní len zmenili po vznesení sa svoju formu. Sú udeľované prostredníctvom služobníkov Cirkvi, avšak ich prameňom zostal Christos. Slávu – mandorlu, v ktorej sa nachádza vznášajúci sa Christos, „držia“ dvaja či viacerí lietajúci anjeli, ktorí symbolizujú božskú vznešenosť a moc. Na niektorých ikonách anjeli namiesto slávy držia

oblak. Držanie anjelmi Christovej slávy neznamená, že Christovo prebývanie v sláve je na anjeloch nejako závislé, ale to, že hlavným poslaním anjelov je spoločne s ostatným stvorením oslavovať Božiu dobrotu, lásku, svätosť, spravodlivosť, milosrdenstvo a všetky ostatné Božie vlastnosti a skutky a šíriť tak poznanie Jeho slávy. Niekedy sa anjeli na ikone zobrazujú ako pozorne hľadajúceho sa Isusa Christa v stave neustálej a hlbokjej modlitby, alebo ako trúbia v súlade so slovami žalmu: „**Vystúpil Boh za jasotu, Hospodin za hlasu trúby**“ (Ž 46, 6). Horná časť ikony teda zobrazuje samotnú udalosť vystupovania Christa na nebo.

V dolnej časti ikony je symbolicky zobrazená Cirkev – Bohorodička a apoštolí. Na úpäti hory v centre ikony je zobrazená Presvätá Bohorodička ako symbol Cirkvi v pozícii Oranty, čiže s rukami pozdvihnutými k modlitbe. Pri nej z

oboch strán stoja dvaja anjeli v bielom odevě – obaja poukazujú na Spasiteľa Christa – jedinú Hlavu Cirkvi a prihovárajú sa k apoštolom (Sk 1, 11). Tí sa nachádzajú v dvoch šestštlenných skupinkách po oboch stranách Bohorodičky. Apoštolí tu symbolicky predstavujú stĺpy Cirkvi, šíriteľov Evanjelia a učiteľov svojich pokračovateľov – biskupov. Veľmi zaujímavým detailom je, že **na väčšine ikon Vznesenia apoštolí nemajú zobrazenú svätožiariu, čo je svedectvom toho, že na nich ešte nezišla blahodať Svätého Duča** – Utešiteľa, ktorý sa podľa Spasiteľovho prísľubu mal zjaviť v deň Päťdesiatnice. Svätožiariu na ikone má Spasiteľ, Presvätá Bohorodička a všetci zobrazení anjeli. Na vrchole Olivovej hory sa zvyknú zobrazovať odtlačky nôh Spasiteľa, pretože Jeho Vznesenie sa bolo naozaj od zeme na nebo.

Anjeli, ktorí sa nachádzajú v blízkosti Presvätej Bohorodičky, ukazujú na Isusa Christa. Na niektorých ikonách držia v rukách dva zvitky, na ktorých sú napísané slová, ktoré vyslovili vo chvíli, keď sa Christos vznášal k nebu. Na jednom z nich je napísané: „**Mužovia galilejskí, prečo stojíte a hľadíte do neba?**“, a na druhom zvitku je pokračovanie ich slov: „**Tento Isus, ktorý sa vzniesol od vás na nebo, príde takým spôsobom, akým ste Ho videli ísť do neba**“.

Vo Svätom Písme sa nespomína, že na udalosti Vznesenia sa Christa na nebo bola prítomná aj Presvätá Bohorodička. No svedčí o tom cirkevná Tradícia a taktiež prirodzený fakt, že Božia Matka sprevádzala svojho Syna až po deň Vznesenia sa. Jej postavenie pri-

amo pod Christom vytvára os ikony, jej ruky pozdvižené k modlitbe znázorňujú postoj, aký by mal mať k Christovi každý veriaci človek. Na rozdiel od apoštolov, ktorí úpenlivo hľadajú na odchádzajúceho Christa, tvár Presvätej Bohorodičky je pokojná. Ona prvá správne pochopila, že odchod Syna nie je definitívny, že bude neustále s nimi, hoci iným spôsobom.

Na ikone je aj jedna historická prešmyčka. Apoštolov je dvanásť, hoci v dobe Vznesenia sa Christa na nebo ich tam toľko nemohlo byť. Judáš sa zabil a Matej ešte nebol pričlenený k 12. apoštolom. Ikonopisci tak doplnili počet apoštolom Pavlom, ktorý bol v tej dobe odporca Christových nasledovníkov. Ide o nadčasový pohľad ikonografie, ktorý zdôrazňuje teologické a symbolické poslanstvo udalosti. Apoštol Pavol dopĺňa plnosť apoštolov a ich služby, symbolicky tu predstavuje Cirkev z pohanov a je tu tiež preto, lebo sám na ceste do Damasku pri svojom obrátení videl Isusa Christa.

Prítomnosť Presvätej Bohorodičky a apoštolov, čiže Cirkvi, na ikone poukazuje na to, komu Isus Christos pri svojom vystupovaní na nebo zveril svoju pravdu, plnosť svojho požehnania a komu prisľúbil zoslanie Svätého Ducha. Ikona Christovho Vznesenia sa potvrdzuje, že Cirkev je nositeľkou, dedičkou a ochrankyňou všetkých uvedených darov a je pripravená ich odovzdať každému, kto sa stane jej naozajstným a živým údom.

Na pozadí za apoštolmi a Bohorodičkou sú viditeľné vrcholce kopcov s konármi stromov. **Tieto kopce predstavujú Olivovú horu, na ktorej sa uskutočnilo Christovo vznesenie sa na nebo.** Táto hora sa nachádza na východ od Jeruzalema a v dávnych časoch bola posiatá mnohými olivovníkmi.

Ikona Vznesenia sa Isusa Christa na nebo sa v pravoslávnych chrámoch nachádza nielen na ikonostase v tzv. sviatočnom rade, ale zvyčajne aj na stene, ktorá sa nachádza nad začiatkom oltárnej časti chrámu, nad alebo za ikonostasom.

Protodiakon Ján Husár

Aký je náš vzťah k iným?

Každý človek je predsa Božím obrazom, a Bohu a ikonám sa všetci klaníme so zbožnou úctou. (**metropolita Benjamín (Fedčenkov)**)

Všetci sme jedna veľká rodina a navzájom sme si bratia, lebo všetci ľudia sú Božie deti. (**sv. Paisij Svätohorec**)

Čo mi povieš na svoju obranu: Urazil ťa ten, ktorý bol tebou ctený? Alebo ten, ktorému si preukazoval veľkú priazeň, ťa chcel usmrtiť? No ale ak miluješ pre Christa, tak to samé ti ponúka ešte väčšiu lásku. Čo u druhých lásku ničí, tu slúži k jej upevneniu. A prečo? Po prvé preto, že taký je pôvodcom tvojich odmien. Po druhé preto, že taký si vyžaduje viac pomoci a starostlivosti. Kto tak miluje, neskúma ani rod, ani vlasť, ani bohatstvo, ani vzájomnú lásku k sebe, ani nič iné podobné. A aj keby ho nenávideli, urážali, usmrcovali, neprestane milovať, lebo má dostatočnú príčinu k láske – Christa. Pozri sa, ako sa On stará o tých, ktorí Ho ukrižovali, a ktorí sa nad Ním tak poburovali! Takto On o nich hovoril Otcovi: „**Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia**“ (Lk 23, 34). (**sv. Ján Zlatoústý**)

Slovo na sviatok Zostúpenia Svätého Ducha

Sviatok Zostúpenia Svätého Ducha na apoštolov je zároveň oslavou Svätej Trojice. Vieme, že Boh je jeden v troch osobách. Otec je nepoznateľný a neprístupný, dozvedáme sa o ňom od Boha Syna Isusa Christa, ktorý nám o Bohu Otcu zjavil toľko, koľko je len možné ľudským jazykom povedať. Sv. evanjelista Ján Bohoslov to potvrdzuje slovami: **„Boha nikto nikdy nevidel. Jednorodeny Boží, ktorý je v lone Otca, nám ho zjavil“** (Jn 1, 18). Lenže poznať Boha Otca a Syna je možné iba v Duchu Svätom. Sám Isus Christos v besede so ženou Samaritánkou okrem iných slov povedal: **„Boh je Duch a tí, čo sa Mu klaňajú, majú sa klaňať v duchu a pravde“** (Jn 4, 24). Rovnako tak to platí aj o poznaní Syna. Sv. apoštol Pavol hovorí, že **„nikto nemôže nazvať Isusa Pánom, iba ak v Duchu Svätom“** (1Kor 12, 3). Takže zostúpenie Ducha je kľúčom k poznaniu Svätej Trojice. Nie je možné inak pochopiť, že Boh je Trojica. Tak ako povedal Christos svojim apoštolom pred odchodom k Otcovi: **„Keď však príde On, Duch pravdy, uvedie vás do celej pravdy“** (Jn 16, 13).

Svätý Duch nie je len Ten, ktorý nám zjavuje Boha, ale súčasne aj Ten, ktorý nás činí hodnými prijať poznanie o Bohu. Samotné zjavenie by nám bolo platné asi tak, ako keď slepému človeku, ktorý nevidí na cestu, zapálite žiarovku. Ľudské vnútro zatemnené vášňami a oslepené hriechom je potrebné najprv očistiť, aby bolo spôsobilé prijať to svetlo a byť ním naplnené. Až po prijatí svetla blahodate Svätého Ducha je možné zjednotenie sa s Bohom.

O blahodati Svätého Ducha je veľmi ťažké hovoriť nám, ktorí ju nie sme schopní v dostatočnej miere prijímať. To všetko doteraz povedané je len teória, ktorá bez aplikovania je ešte na väčšie odsúdenie. So skutočnou skúsenosťou s blahodaťou Svätého Ducha sa stretávame u svätých. Sv. Siluán sa na túto tému vyjadril takto: **„Všetci svätí hovorili o tom istom, o Svätom Duchu a iba vo Svätom Duchu. Bez Svätého Ducha o ničom nehovorili.“** Je to preto, že liek, ktorý nám pripravil náš Spasiteľ Isus Christos, sa ponúka ľuďom skrze blahodať Svätého Ducha. Iba ten, čo dôveruje „Lekárovi duše“, sa môže nastaviť na správnu liečbu.

Učenie Pravoslávnej cirkvi vychádza z dvoch prameňov: Z Božieho zjavenia a z duchovnej skúsenosti s Božou blahodaťou svätých. Keď sa nad tým zamyslíme, zistíme, že jedno aj druhé je pre nás nevyhnutné, nevyhnutné pre našu spásu..

Zo skúsenosti svätých zisťujeme, že prijať Boha do svojho srdca môže len ten, kto očistí svoju dušu. Je to ako s nádobou na čerpanie vody. Čím viac miesta je v nádobe, tým viac vody sa tam zmestí. Tak isto aj my, do akej miery dovoľíme Svätému Duchu, aby očistil naše srdcia, do takej miery budeme naplnení blahodaťou.

Aj Cirkev Božia začína naplno žiť až zostúpením Svätého Ducha na apoštolov a získava plnosť a spásonosný charakter pre kresťanov. Svätá Tradícia hovorí, že „**Svätý Duch je v Cirkvi ako duša v tele**“. Blahodať Ducha prebýva aj dnes v Cirkvi neviditeľne a udeľuje sa veriacim predovšetkým vo svätých Tajinách. Preto odpoveď apoštola Petra na otázku ľudí, ktorí počúvali jeho kázeň a pýtali sa ho, čo majú robiť, znela: „**Robte pokánie a každý z vás nech sa nechá pokrstiť v mene Isusa Christa na odpustenie svojich hriechov a dostanete dar Svätého Ducha**“ (Sk 2, 38).

Na mnohých miestach počas bohoslužieb v chráme vyznávame Svätú Trojicu slovami: „Slava Otcu i Synu i Svjatому Duchu.“ Slávime Otca skrze Syna vo Svätom Duchu. Taká je aj naša duchovná cesta: vo Svätom Duchu uvidieť a poznať Christa a Otca spoznať skrze Christa, ktorý hovorí: „**Kto vidí mňa, vidí Otca**“ (Jn 14, 7- 9).

Jerej Viktor Čabiňak

ZOSTÚPENIE SVÄTÉHO DUCHA – PÄŤDESIATNICA *(Niekoľko slov o ikone sviatku)*

Sviatok Svätej Päťdesiatnice – Zostúpenia Svätého Ducha na apoštolov v sebe spája starozákonnú a novozákonnú dobu, je považovaný za deň počiatku misijnej činnosti Christovej Cirkvi. Udalosť Zostúpenia Svätého Ducha je sviatkom završenia celého diela Božej ikonómie spásy ľudského rodu a mnohí ho nazývajú aj dňom „narodenia“ novozákonnej Cirkvi, pretože od toho dňa apoštoli naplnení Svätým Duchom odhodlane hlásali Christa – Spasiteľa a počet veriacich rýchlo narastal. Cirkev však svoj počiatok nemá, existuje večne v Bohu ako spoločenstvo Osôb Svätej Trojice, to spoločenstvo, do ktorého sme boli povolani cez vykupiteľskú obeť Božieho Syna. Ako spoločenstvo Boha a človeka Cirkev existuje už od dní rajských, a keďže človek toto spoločenstvo opustil, Boh prostredníctvom svojho Syna uskutočňuje dielo spásy človeka cez osnovanie nového spoločenstva, spoločenstva v Christovi – novozákonnej Cirkvi.

Tento sviatok sa nazýva aj Svätá Päťdesiatnica, pretože sa udial na päťdesiaty deň od Paschy a tiež v deň židovskej starozákonnej päťdesiatnice – sviatku Letníc. Päťdesiatnica je tiež naplnením starozákonného proroctva proroka Joela: „**Potom vylejem svojho Ducha na každé telo...**“ (Joel 2, 28). Starozákonný sviatok Päťdesiatnice bol spomienkou na prijatie Zákona cez proroka Mojžiša – sinajské zákonodarstvo, vrátane Dekalógu.

Udalosť Zostúpenia Svätého Ducha na apoštolov je popísaná svätým Lukášom v Skutkoch svätých apoštolov: „**A keď sa dovršoval päťdesiaty deň, všetci (apoštoli)**

boli pospolu na jednom mieste. Tu sa náhle strhol hukot z neba, ako keď sa ženie prudký vietor a naplnil celý dom, v ktorom sedeli. I ukázali sa im rozdelené jazyky akoby z ohňa a usadili sa po jednom na každého z nich. Všetkých naplnil Svätý Duch a začali hovoriť jazykmi tak, ako im ten Duch dával vyjadrovať sa. No v Jeruzaleme bývali Židia, bohobojní muži zo všetkých národov, čo sú pod nebom. Keď však zaznel ten hlas, zbehol sa veľký zástup a zarazil sa, lebo každý ich počul hovoriť svojou vlastnou rečou. Všetci nad tým žasli, divili sa tomu a jeden druhému hovorili: „Či títo všetci, čo hovoria, nie sú Galilejčania? A ako to, že ich počujeme každý vo svojej reči, v ktorej sme sa narodili? Parti, Médi, Elamčania a obyvatelia Mezopotámie, Judska, Kapadokie, Pontu a Ázie, Frýgie a Pamfýlie, Egypta a krajov Líbye okolo Kyrény, prisťahovaní Rímania, tak Židia ako prozelyti, Kréťania a Arabi – počujeme ich hovoriť našimi vlastnými jazykmi veľké veci Božie.“ Všetci žasli a v rozpakoch si vraveli: „Čo to má znamenať?“ Iní však s posmechom vraveli: „Títo sú plní nového vína“ (Sk 2, 1–13).

Po Vznesení sa Isusa Christa na nebo sa Presväta Bohorodička, apoštoli, ženy myronosice i ostatní Christovi učeníci vrátili do Jeruzalema s veľkou radosťou, kde sa podľa Tradície často spoločne modlili a navštevovali aj jeruzalemský chrám. V blízkosti domu apoštola Jána Bohoslova, kde žila aj Prečistá Mária, nachádzala sa Sionská dvorana, ktorá bola prvým kresťanským chrámom a kde sa schádzali učeníci na spoločné modlitby. Na desiaty deň po Vznesení sa Christa na nebo sa tak, ako obyčajne, zišli všetci Christovi učeníci i Božia Matka do Sionskej dvorany. Bol tretí čas (deväť hodín doobeda), keď tu zrazu povstal zvuk z neba akoby prudký vietor a naplnil celý dom. Potom sa zjavili ohnivé jazyky, ktoré sa usadili na každého z nich. Všetci sa naplnili Svätým Duchom a začali oslavovať Boha rôznymi jazykmi, ktoré predtým nevedeli. Tak mohli hlásať Christa

všetkým národom až do posledných končín sveta. V deň Päťdesiatnice začala v plnosti účinkovať Christova Cirkev a na Zemi sa začalo stavať Nebeské Kráľovstvo.

Už v 6. storočí udalosť Svätej Päťdesiatnice poslúžila aj na napísanie ikony, ktorej hlavným cieľom bolo pripomenutie si dňa Zostúpenia Svätého Ducha, ktorého prisľúbil poslať samotný Spasiteľ.

Pravoslávna ikona má však omnoho dôležitejšiu úlohu, ako len pripomenúť si nejakú udalosť či svätca, ona má človeka priviesť k získaniu Svätého Ducha, ona učí človeka vidieť Božské a večné. Charakter pravoslávnej ikony, jej symbolika, farby a čiary sú výsledkom skúsenosti Cirkvi z duchovnej oslavy sviatkov. **Ikona Zostúpenia Svätého Ducha má v prvom rade priviesť človeka k jednote, do jednej Christovej Cirkvi.** To je zachytené v kompozícii dvanástich apoštolov, ktorí sú umiestnení do oválneho tvaru a obrátení smerom k sebe. Mnohokrát sa medzi vrchnými dvoma apoštolmi nachádza aj Prečistá Bohorodička (ikony najmä od 16. st.), ktorá sa takto javí ako zavŕšenie kompozície – ved' cez ňu na Zem zišiel Staviteľ Cirkvi Isus Christos. Na mnohých ikonách sa nezobrazuje (hoci istotne na udalosti nechýbala), aby tým ikona sviatku poukázala, že vrchné miesto patrí jedinej Hlave Cirkvi – Isusovi Christovi. Preto sa tam zvyčajne zobrazuje voľný kráľovský trón. Zvláštnosťou tejto kompozície je, že na ikone nie sú napísaní presne tí apoštoli, ktorí patria medzi tzv. dvanástich, ale je tam napr. apoštol Pavol, ktorý ešte niekoľko rokov potom prenasledoval kresťanov, sú tam tiež i evanjelisti Lukáš a Marek, ktorí nepatrili k tzv. dvanástim učeníkom Isusa Christa. Na prvý pohľad sa táto zvláštnosť zdá ako akési protirečenie voči skutočnej historickej udalosti, no nesmieme zabúdať na nadčasovosť pravoslávnej ikony. Zbožní ikonopisci napísali na ikonu apoštola Pavla z úcty k jeho misijnej činnosti, ktorou do Christovej Cirkvi získal mnoho veriacich a vysvätil zložením rúk mnohých biskupov. Spoločne s apoštolom Petrom im patrí vrchné miesto v kompozícii dvanástich apoštolov. Na ľavej strane, pod apoštolom Petrom nachádzajú sa dvaja evanjelisti Matúš a Lukáš a na pravej strane, pod apoštolom Pavlom, evanjelisti Ján Bohoslov a Marek. Evanjelisti držia v rukách Evanjeliu a ostatní apoštoli zvitky, ktoré symbolizujú ich neskoršie kázanie Božieho slova večného života a tiež na znak cirkevnej učiteľskej sily, ktorú dostali cez blahodať Svätého Ducha. V osobách evanjelistov Marka a Lukáša sú zastúpení všetci ostatní Christovi učeníci a v osobe apoštola Pavla sú zastúpení všetci ostatní veriaci, teda na ikone je mysticky zobrazená celá Svätá Cirkev. Apoštol Pavol má v rukách taktiež knihu ako symbol jeho plodnej písateľskej činnosti (vo Svätom Písme máme jeho 14 listov).

V dolnej časti ikony uprostred sa na tmavom (zväčša čiernom) podklade nachádza **symbolická postava starca, ktorá je odetá do červeného kráľovského rúcha a na hlave má kráľovskú korunu.** Zosobňuje „kozmos“, t.j. celý svet. Na najstarších vyobrazeniach ikony sú na tomto mieste, súhlasne s textom Skutkov svätých apoštolov, umiestnení mnohí ľudia, ktorí sa zišli spolu s apoštolmi (Sk 2, 9–11). No dav ľudí narušoval kompozíciu jednoty, preto sa namiesto ľudí na ikonu začala písať symbolická postava s bielym plátnom na rukách, v ktorom sa nachádza dvanásť zvitkov symbolizujúcich učenie dvanástich apoštolov, ktoré osvetlilo celý svet. Jeho pozdvižené ruky symboli-

zujú ochotu prijať Božie slovo od apoštolov. Starcom je preto, lebo zostarel od Adamovho prvého hriechu, červené rúcho má preto, lebo svet prinášal krvavé obety diablu, a kráľovskú korunu má preto, lebo vo svete panoval hriech. Pod touto postavou je potrebné chápať celý svet, ktorý prijíma Christovo učenie, ktorý sa cez kázne apoštolov premieňa na Christovu Cirkev. Preto je oblečený do kráľovského rúcha a umiestnený do centra spodnej časti ikony. Tmavé pozadie symbolizuje hriech a neveru, v ktorých sa svet nachádzal.

V hornej časti ikony je zobrazená **časť kruhu, ktorá symbolizuje nebo a z ktorého vychádza dvanásť lúčov** (ak je na ikone Bohorodička tak trinásť). Tie symbolizujú krst Svätým Duchom a ohňom (podľa proroctva svätého Jána Krstiteľa – Mt 3, 11) a posvätenie apoštolov. **Ohnivé jazyky sa nachádzajú aj nad hlavou každého apoštola zvlášť, teda každý dostal dary od jedného Svätého Ducha.** Na najstarších ikonách sa po stranách nachádzali aj kvety a stromy, ktoré symbolizovali rajskú záhradu a vyjadrovali nádej, že Christova Cirkev bude opätovným návratom k rajskému životu už na Zemi. Potom sa stromy a kvety nahradili časťami domu, aby sa zdôraznilo, že táto udalosť sa odohrala vo vnútri.

Udalosť Zostúpenia Svätého Ducha je završením diela Svätej Trojice – z vôle Otca sa Boží Syn vtelil a prišiel medzi ľudí, aby ich spasil a zostúpil aj Svätý Duch, aby posvätil dieťa Syna – Cirkev, prostredníctvom ktorej sa človek môže zachrániť. Preto sa tento sviatok často nazýva aj dňom Svätej Trojice a je možné tu použiť aj iné ikony, napr. ikonu Svätej Trojice od Andreja Rubľova.

Christos posredi nas!

Protodiakon Ján Husár

1+1+1 = 1(!) Jeden či traja?

V utorok po nedeli **Zostúpenia Svätého Ducha na apoštolov** slávi Pravoslávna cirkev sviatok Svätej Trojice – Trojjediného Boha. Tak teda ako, 3 či 1?!

Hneď nadpis tohto príhovoru v nás vyvoláva pochybovačné pozastavenie. Odkedy sme si osvojili počty v základnej škole, sme navyknutí, že logicky 1+1+1 musí byť tri! Tak ako to je potom v pravoslávnom kresťanskom náboženstve, že Boh je JEDEN a pritom týmto Bohom je Svätá Trojica, teda Trojica Osôb? Je toto vôbec v našom existujúcom svete možné? Treba, samozrejme, na úvod pripomenúť, že večný všemohúci a vševedúci Boh nekonečne prevyšuje náš stvorený svet a nemožno Ho ani v najmenšom porovnávať s vesmírom, ktorý je len dielom Jeho rúk – Jeho stvorením, ani s ničím, čo vo vesmíre existuje! No predsa možno povedať, že už aj v našom vesmíre, v našom svete máme všadeprítomný príklad, kedy táto matematika plne PLATÍ! Len o tom (väčšinou) nevieme! V našom stvorenom svete totižto každá hmota - každá látka, ktorá len existuje, sa môže vyskytovať v trojitom skupenstve: v plynnom, tekutom a tuhom. A pritom je to chemicky tá istá látka! Zoberme si napríklad len najznámejšiu chemickú látku (bez ktorej, mimochodom, by život na našej planéte neexistoval) -

VODU! Voda je po chemickej stránke zlúčeninou 2 atómov vodíka a jedného atómu kyslíka - teda H_2O - oxid vodný a toto je jej podstata - jej (mohli by sme tak povedať) „bytnosť“. A táto látka môže existovať ako plyn - teda vodná para, ako tekutina - teda (ako jej hovoríme) voda a aj ako tuhá látka -

tuhé skupenstvo – teda ľad. No dobre, povieme si, ale voda je raz ľad, raz voda a raz para (najčastejšie podľa okolitej teploty). Ak by sme niečo také (hoci len opisne) vzťahovali na Svätú Trojicu, dopustili by sme sa vtedy herézy „sabelianizmu“. Sabelios tvrdil, že Otec, Syn a Duch Svätý je jedna a tá istá Božská osoba, ktorá sa len prejavuje raz ako Otec, raz ako Syn a raz ako Svätý Duch podľa „vonkajších podmienok, podľa situácie“. No mylíme sa! Predstavme si, že existuje rovnovážny termodynamický stav, kedy TÁ ISTÁ LÁTKA, ten istý objem vody (napríklad jeden liter), ktorý sme dali do uzavretej tlakovej nádoby, môže existovať SÚČASNE - TEDA ZÁROVEŇ! aj ako ľad, aj ako voda, aj ako para!!! Tomuto termodynamickému stavu hovoríme „trojný bod látky“, v našom prípade trojný bod vody, ktorý dosiahneme, ak daný objem vody uvedieme na teplotu 273,16 stupňov Kelvina (teda o 1 stotinu vyšší ako je 0 stupňov Celzia) a stlačíme ho tak, že vnútorný tlak bude 613,3 Pa - (Pascala). Tá istá látka - tá istá voda je zároveň parou, vodou aj ľadom! Ale nielen voda má takýto trojný bod, má ho (v určitom pevnom rozmedzí) každá látka existujúca na svete.

Tak si povedzme, že ak také niečo je možné pre akúkoľvek stvorenú látku, či to nie je možné pre všemohúceho Stvoriteľa, ktorý je nad tým a za tým všetkým, ktorý je toho všetkého Pôvodca a Stvoriteľ. Vari BOH súčasne nemôže existovať ako OTEC, SYN a DUCH SVÄTÝ? Kto to chce tvrdiť? Kto chce Boha obmedzovať v Jeho všemohúcnosti?

Dobre, Otec je Boh (Jahve), arché, Pôvodca trojjediného Božstva. Čo je potom Syn vo vzťahu k Otcovi? No to je predsa Otcovo Slovo - Pojem, zosobnená Myšlienka, Slovo, ktoré sa stalo Osobou a ktoré sa neskoršie pri Vtelení stalo Telom! A keďže je Boh Otec od večnosti Bytosťou mysliacou, je od večnosti prítomné aj Jeho Slovo, teda Boží Syn, ktorý sa tak večne rodí od Otca. Teda, logicky z toho vyplýva, že nikdy nebol taký čas, kedy Syna nebolo, že Božie Slovo - Syn Boží bol od večnosti prítomný u Boha! A čo Svätý Duch? Je to životodarný Boží dych, Jeho ŽIVOTNÁ SILA, zosobnený prejav Boha ako živej, mysliacej, večnej a všemohúcej Bytosti. A keďže Boh je od večnosti Bytosťou Živou, od večnosti

musí existovať aj Svätý Duch! Teraz je nám možno aspoň trochu všetkým jasné, že Boh MUSEL byť od večnosti Trojicou, nebolo ani možné, aby to bolo inak! Prečo sa potom v Starom Zákone prejavil ako jediný Boh - JAHVE - čo znamená v preklade z hebrejčiny len: „**Ja som, Ten, ktorý som**“, teda jediný Boh, ktorý skutočne existuje. Nehovorí, že nie je Trojicou, hovorí, že je len jediným skutočným Božstvom – teda tým Bohom, ktorý JEDINÝ existuje. Ostatní „bôžikovia“ sú len ľuďmi vymyslené bytosti; len zdôraznil, že On je jediný pravý Boh! Uprostred množstva vymyslených „bohov“, keď seba samého zjavil Abrahámovi, nemohol povedať, že sú Trojica, ak chcel zdôrazniť a presadiť JEDNO BOŽSTVO, nie stovky či tisícky rôznych „bohov“. To mal povedať Abrahámovi: „**Ver mi, existuje len jeden Boh a to som Ja, ale len medzi nami, musím ti povedať, že sme Traja v Osobách!**“ To ako by mal potom Abrahám šíriť ďalej vieru v jedno božstvo medzi svojimi súkmeňovcami? Ale všimajme si, že aj v Starom Zákone Boh hovorí o sebe ako „MY“, teda v prvom páde množného čísla! Napríklad pri stvorení človeka Boh hovorí: „**Urobme človeka na náš obraz a podľa našej podoby**“ (1 Mjz 1, 26) a pri stavbe baby-lonskej veže hovorí Hospodin: „**Podme, zostúpme a pomäťme tam ich jazyk, aby nik nerozumel reči druhého!**“ (1 Mjz 11, 7). Treba povedať, že Sväté Písmo Starého Zákona vznikalo v staroveku, kedy sa ešte nepoužíval tzv. „plurál (množné číslo) majestatis (vznešenosti)“, ktorý sa začal používať v Európe až v stredoveku, kedy si králi a cisári začali hovoriť (napríklad): „My, z Božej vôle kráľ (taký a taký), prikazujeme, že...“ atď. V staroveku a v hebrejčine sa množné číslo používalo len a len na vyjadrenie činnosti viacerých osôb!

Nebojme sa veriť v trojediného Boha! Táto viera neodporuje, samozrejme, Novému Zákonu, ale ani Starému Zákonu!!! Práve, a len a len práve Tento vystihuje Božsku podstatu - usiu - Prírodnosť Božiu, ale aj jednotlivé Božské Osoby tejto Prírodnosti!

Veď taký je skutočne náš Boh – Otec, Syn a Duch Svätý - Svätá Jednopodstatná Trojica!

-SHB-

Pokora

Poníženie seba je to miesto, na ktorom nachádzame spokojnosť. Pokora je, keď myslíš o sebe, že ty si hriešnik a nič dobré nerobíš pred Bohom. (**Abba Izaiáš**)

Všetci Boží ľudia nemilujú byť v sláve medzi ľuďmi. (**Sv. Filaret, metropolita moskovský**)

Ak chceš byť pokorný, tak nebuď pokorný s jedným a spuný s iným, ale buď pokorný so všetkými, či už to bude priateľ, alebo nepriateľ, veľký alebo malý. (**Sv. Ján Zlatoústý**)

Keď duša vidí Hospodina, ako On je pokorný a krotký, vtedy aj ona sama korí sa až do konca a nič si tak neželá ako pokoru Christovu; a koľko by žila duša na Zemi, ona si bude vždy želať a hľadať nepochopiteľnú pokoru, na ktorú nemožno zabudnúť. Ó, Christova pokora! Ona dáva duši neopísateľnú radosť v Bohu a od Božej lásky duša zabúda i zem i nebo i celá žiadostivo túži po Bohu. (**Sv. Siluán Atoský**)

Ak chceš byť vyššie každého hriechu, neskúmaj cudzie skutky, lebo aj v tebe je veľa takého, v čom vinného predpokladáš iného. (**Sv. Níl Sinajský**)

Nedeľa všetkých svätých

V týchto dňoch si naša svätá Cirkev pripomína pamiatku všetkých svätých. Prekrásny sviatok, ktorým si uctíme všetkých, ktorí sa prejavili v Cirkvi od počiatku ako „**práotcy i patrijarchi, proróki i svjačennyja apóstoly, múčneniki i svjačšennonačlniki, svjaščenomučneniki i prepodobnomučneniki, prepodobnyja i právednyja, i vsjá svjatyjch žen likovánia, i inýja bezimentýja svjatyja...**“ (praotcovia, patriarchovia, proroci i svätí apoštoli, mučeníci a hierarchovia, svjaščenomučeníci a prepodobnomučeníci, prepodobní a spravodliví, všetky zástupy svätých žien a iní bezmenní svätí) (pozri Triod' Cvitnaja, synaxár na nedeľu Všetkých svätých).

Touto nedeľou sa završujú všetky veľké sviatky, začínajú najväčším – Paschou, cez Vznesenie Hospodinovo až po Zostúpenie Sv. Ducha na apoštolov.

Občas si kladieme otázku, kto je svätý, alebo ako sa stať svätým? Otázka možno ťažká, ale odpoveď prostá. Napadne nás, že svätý môže byť len ten, kto sa veľa modlí, postí, robí poklony, chodí často do chrámu na bohoslužby, no jednoducho človek – kresťan – podvižník (askéta). Áno, to všetko sú prostriedky k spásu. Pýtame sa, kto je podvižník? Odpoveď znie: človek, ktorý žije podľa svätého Evanjelia a nič viac. Tak málo i tak veľa. To je ten správny život, ktorý žili všetci vyššie spomenutí, čítali, porozumeli a išli. Veď i nás Christos pozýva, ak chceme byť spasení, že máme ísť za Ním so svojim krížom.

Nezabúdajme, že svätí sa nenarodili ako svätí a už nimi boli, oni si tú svätosť museli vybojovať, dali krv, aby získali Ducha, čo ich posilní a naplní blahodaťou. Cieľom či zmyslom nášho pozemského života je dosiahnuť ten nebeský – čiže Kráľovstvo nebeské. Tam je náš skutočný, jediný a pravý domov. Tam hore žijú s Christom tí, čo Ho hľadali a našli už tu na Zemi. Ako píše Synaxár k tomuto sviatku, títo svätí dopĺňujú nebeské počty po padlých anjeloch, čo odpadli spolu s Luciferom a zatemnili si svoju dušu hriechom a neláskou k Bohu. To je podľa svätých otcov prvý dôvod tohto sviatku. Druhý je ten, že skutočný počet ani nemá všetkých svätých nepoznáme a práve preto si ich Cirkev chce takýmto spôsobom uctiť. „**Ponéže mnózi úbo Bóhu blahouhodiša dobrodíteli rádi krajnija i inoobrázno bezimentítiji ot čelovík býša: ilí i za nika-ja néhli čelovičeskaja, mnóhu že obáče slávu ot Boha imúšče**“ (Pretože mnohí ulahodili Bohu najväčšou cnosťou, no z rôznych príčin alebo nejakých ľudských okolností zostali u ľudí neznámi, no veľkú slávu majú pred Bohom) (pozri Triod' Cvitnaja, synaxár na nedeľu Všetkých svätých).

Tretím dôvodom je uctiť si všetkých svätých naraz v jeden deň, lebo aj v jednom Christovi sa všetci namáhali, od Neho dostali nevädnucci veniec slávy a aj nás k tomuto dielu vyzývajú.

Christos nás doslova vyzýva k tomu, aby sme boli svätí ako je aj On svätý. Nuž, milí veriaci, posnažme sa každý podľa svojich síl Bohu sa svojím životom zapáčiť, veď máme aj možnosť, aj silu od Christa to dosiahnuť.

Jerej Ivo Petrovaj

Slovo na nedeľu všetkých svätých Pravoslávnej cirkvi

Prvá nedeľa po svätej Päťdesiatnici je v Pravoslávnej cirkvi zasvätená úcte všetkým svätým. **V túto nedeľu si Cirkev uctieva tých, ktorí sú ovocím darov Svätého Ducha.** História úcty svätým sa rodí smrťou prvých mučeníkov. K úcte mučeníkov sa neskôr radí aj úcta apoštolov, svätých biskupov, askétov, mníchov a mníšok. Liturgický kalendár má na každý deň predpísanú úctu niektorého svätého. Svätých je však oveľa viac ako je dní v roku a ani mená všetkých svätých nie sú známe a preto vzniká od 4. storočia v Cirkvi Sviatok všetkých mučeníkov (neskoršie premenovaný na Sviatok všetkých svätých) v prvú nedeľu po svätej Päťdesiatnici, tak ako ho slávi Pravoslávna cirkev až dodnes. Západná cirkev slávi pamiatku Všetkých svätých 1. novembra od pontifikátu

pápeža Gregora III., ktorý presunul tento sviatok preto, aby potlačil pohanský sviatok mŕtvych (teraz známy ako tzv. Halloween). Obvinenia, že Cirkev sa klania svätcom (teda ľuďom) rovnako ako Bohu, a porušuje tak prikázanie: „**Pánovi, svojmu Bohu sa budeš klaňať a jedine Jemu budeš slúžiť!**“ (Mt 4,10), sú nespravodlivé, pretože grécka **teológia jasne rozlišuje službu (latreia) Bohu a uctievanie (proskynesis) svätých**, ako ľudí, ktorí dosiahli duchovné výšiny a už sa spojili s Bohom. Tento aspekt pravoslávneho teologického myslenia vypracoval konštantínopolský mních Simeon (†1022), ktorý získal titul „(Nový) Teológ“, ktorý dovtedy dostali len evanjelista Ján a Gregor z Nazianu. Svätí sú úzko spojení jednak medzi sebou navzájom ako aj s Christom. **Keď sa klaníme svätým, uctieваме tým Christa, ktorý žije vo svojich svätých** („Diven Boh vo

svätých svojích, Boh Izrailev"). Christos je totiž počiatok, stred i koniec všetkého. Svätí dostávajú Božie osvietenie a milosť, každý podľa účasti na Božej svätosti, podľa svojho dosiahnutého „zbožštenia“ - theosisu. Tvoria tak akúsi „zlatú reťaz“, v ktorej každý z nich predstavuje jeden článok svätosti, ktorý s tým predchádzajúcim spája viera, skutky a láska. Táto „zlatá reťaz“ kresťanskej svätosti sa vinie od apoštolských čias až do súčasnosti. Aj dnes existuje nemálo zjavných i skrytých svätých, pričom Cirkev len niektorých z nich oslávi. Oficiálne započítanie medzi svätých alebo kanonizácia (svätorečenie) je pomerne nedávny jav. Staroveká Cirkev nepoznala osobitné ceremónie svätorečenia či oslávenia. Mučeník, ktorý trpel pre Christa, sa ihneď po smrti stal objektom zbožnej úcty veriacich, ktorí sa k nemu modlili a slúžili na jeho hrobe božské Liturgie. Pozemská Cirkev nemala vždy možnosť slávnostne kanonizovať svätých a mučeníkov a úcta preukazovaná týmto svätým, ktorí zomreli pre vieru v Christa, bola často tajná (napr. v Gréckej cirkvi počas osmanskej nadvlády 1453 – 1821), bez čakania na formálnu kanonizáciu, ktorá bola za takýchto okolností vylúčená. **Úcta k svätcomi totiž nie je ani tak dôsledkom aktu svätorečenia, ale skôr kanonizácia je dôsledkom všeobecnej úcty k svätcomi.** Existujú svätí, o živote ktorých nevieme takmer nič, ale úcta k nim je všeobecná. V Pravoslávnej cirkvi dodnes platí zásada, že Liturgia sa slúži na antiminse, do ktorého musí byť povinne zašitá časť ostatkov svätca alebo mučeníka, aby sme tak ako prvotná Cirkev slúžili Liturgie nad ostatkami svätcov. Západná cirkev antiminsy nepoužíva! Táto skutočnosť zdôrazňuje spojenie Cirkvi pozemskej, dnešnej, ktorá sa skladá zo živých, a Cirkvi nebeskej, trium-fujúcej, ku ktorej patria svätí oslávení Bohom. **Svätosť konkrétneho človeka niekedy viditeľne potvrdzuje aj Boh. Pri telách mnohých svätých dodnes vôbec nedošlo k ich rozkladu (sv. ostatky-mošči).** Z ostatkov svätého Mikuláša, ktoré sa teraz uchovávajú v talianskom meste Bari, vyteká uzdravujúce a voňavé myro. Ľudia mimo Cirkvi zvyčajne ťažko chápu, prečo sa treba modliť k svätým, keď existuje Christos. **V pravoslávnej tradícii sú totiž svätí nebeskými priateľmi a zástancami veriacich, ktorí ich počujú a môžu prispieť svojou modlitbou a príhovorom u Boha.** Kto nemá priateľov v nebi, nemôže správne pochopiť tú zbožnú úctu, ktorou sú v Pravoslávnej cirkvi obklopení svätí. Keď protestanti a sektári neuznávajú svätých, pripravujú svojich veriacich o možnosť priamej a živej komunikácie s Bohorodičkou a so svätými, oddeľujú sa tak sami od zlatej reťaze svätosti, ktorá siaha až k apoštolom, Bohorodičke a ku Christovi. Totiž kresťanská komunita, ktorá stratila spojenie s touto reťazou, nemôže byť plnohodnotnou cirkvou, pretože nebeská Cirkev víťazná a pozemská Cirkev putujúca sú neoddeliteľne späté. Keď sa akási tzv. „cirkev“ odtrhne od neba – od Matky Božej a svätých, mení sa len na pozemskú organizáciu a prestáva byť Christovým mystickým telom, ktoré v sebe spoja živých a mŕtvych, hriešnikov aj svätých.

-SHB-

Výklad Symbolu viery (7.-8. článok)

7. A znova príde so slávou súdiť živých a mŕtvych, a Jeho Kráľovstvu nebude konca.

V týchto slovách Symbolu viery sa hovorí o druhom a slávnom príchode Christa, o konci pozemských dejín ľudstva a všeobecnom vzkriesení. Vtedy sa uskutoční Posledný súd nad každým človekom a nastane večné Christovo Kráľovstvo, ktorému nebude konca.

Toto všetko sa stane kvôli úplnej duchovnej a morálnej degradácii ľudstva, keď na Zemi neostane ani desať spravodlivých (Pozri 1Mjž 18, 24-33) a nastane doba verejného klaňania sa diablovej v podobe antikrista, ktorý sám seba vyhlási za Boha. Ako o nespochybniteľnej udalosti o tom písal apoštol Pavol: „**Nech vás nikto nezvedie nijakým spôsobom. Veď najprv musí nastať odpadnutie od Boha a zjaví sa človek neprávnosti, syn zatratenia, ktorý sa protiví a povyšuje nad všetko, čo nesie Božie meno alebo je predmetom úcty, a to tak, že sa posadí do Božieho chrámu a bude sa vydávať za Boha**“ (2Sol 2, 3-4).

8. I v Ducha Svätého, Pána, Životvorného...

Tento článok Symbolu viery hovorí o tretej Osobe Svätej Trojice, tej istej podstaty s Otcom a Synom. O osobitej vlastnosti, ktorá Ho odlišuje od rodeného Syna, hovoria nasledujúce slová Symbolu viery:

...ktorý vychádza z Otca...

A nasledujúce slová:

...a ktorý s Otcom a Synom je spolu uctievaný a oslavovaný...

Potvrdzujú Jeho rovnosť s Otcom a Synom. Jeho osobitá vlastnosť a pôsobenie vo svete sú vyjadrené aj v slovách:

...ktorý hovoril skrze prorokov.

Čiže hovoriaceho cez prorokov a taktiež apoštolov a svätých. Samotné dejiny Cirkvi sa začínajú zoslaním Svätého Ducha na apoštolov (Sk 2, 1-4).

A. I. Osipov

Preložil z ruského jazyka: **prot. pplk. Mgr. Marek Ignacik, PhD.**

Od Carihradu k Velehradu (alebo netradične o tradičnej ikonografii)

Kto hoc len trochu načrel do tajomstva autentickej ikonografie, vie, že sa pred ním otvára svet plný krásnych a vznešených paradoxov, ktoré odkrývajú nielen Boha, ale aj človeka. Veď koniec koncov by sme o ikonografii nemohli ani hovoriť, ak by sa v osobe Christa nebeský Boh nestal zároveň pozemským človekom, ak by sa oči Jeho apoštolov a súčasníkov nemohli Naňho dívať, ich ruky sa Ho dotýkať... A práve preto svet ikonografie je tak božský a zároveň ľudský, tak súčasný a zároveň nadčasový, tak historický a zároveň eschatologický, tak symbolický a zároveň realistický... Veď práve tu, na východe nášho Slovenska, tento svet ikonografie vytrval od čias cyrilo-metodských, a to i napriek rôznym „ranám“ zo strany „rokoka či baroka“, sladkého sentimentalizmu či ľudového naturalizmu. Preto jednou z úloh Pravoslávnej bohosloveckej fakulty je nielen o tomto jedinečnom svete ikony hovoriť, objaňovať a vysvetľovať, no predovšetkým sa snažiť, aby tam, kde má svoje domovské právo, sa nielen udržal, no i rozvíjal; nielen „archivoval“, no predovšetkým „aktivoval“; nielen kopíroval staré vzory - no hľadal i nové cesty. Som veľmi rád, že je tomu tak dodnes, a to vďaka pedagógom aj študentom našej fakulty. Krásnym dôkazom toho sú i ďalšie ikony, ktoré zdobia chodby našej „alma mater“. Okrem postáv svätých solúnskych bratov, ktorých vieru a odkaz fakulta ochraňuje, pribudli aj ikony tých, bez ktorých by bola veľkomoravská misia nemysliteľná. V prvom rade je to **„duchovný otec a inšpirátor“ našich vierozvestcov - sv. patriarcha Fótij (Fotios)**, ale, samozrejme, aj ten, ktorý po tomto epochálnom diele pre Slovanov túžil, podporoval ho a nakoniec zaň aj sám seba obetoval – sväté knieža Rastislav. Nebudem sa rozpisovať o živote a diele týchto veľikánov, o ktorých už história napísala dosť, ale v porovnaní s tým, čo vykonali, stále málo. Skôr sa aspoň okrajovo dotknem ikonografických elementov zobrazených na ikonách týchto svätcov, ktoré aj keď stroho pridržiavajúc sa ikonografických pravidiel, otvárajú nové námety a idey. V jednom starom prísloví sa hovorí, že „šaty robia človeka“. Pre ikonografiu však platí, že šaty aj charakterizujú človeka. Preto sv. Fótij, hoc bol geniálnym vzdelancom, ktorému vďačíme aj za opis diel v histórii už nenávratne stratených, je tu zobrazený v bohoslužobnom odeve. Napriek svojmu intelektu, láske k filozofii, knihám, filantropii... (alebo lepšie povedané, vďaka nim) bol predovšetkým muž Cirkvi – biskup hlavného mesta Byzancie, patriarcha Konštantínopolu. Jeho liturgické rúcho je zelenej farby –

farby vrazu a života, farby Svätého Ducha. Jeho misijná činnosť je v histórii dobre známa, a preto ho nenadarmo pravoslávni Bulhari nazývajú „apoštolomrovný“. Túto pneumatologickú pečať má i jeho episkopská „palica“ so symbolom Svätého Ducha – holubice, veď práve jedno z jeho najvýznamnejších diel malo názov „Mystagógia Svätého Ducha“. Do tretice to potvrdzuje aj zvitok, ktorý drží v ruke, kde je napísaný nezmenený text pôvodného Niceo-carhradského Vyznania viery, bez nešťastnej západnej vsuvky „Filioque“. Práve na túto vsuvku, ktorá učinila medzi Cirkvami Východu a Západu toľko zla, svätý Fótij nekompromisne, ale pritom z láskou poukazoval. A aby sme neostali nič dlžní otázke slovanstva – veď Fótij je mnohými nazývaný „krstným otcom“ nás Slovanov – jeho základný bohoslužobný odev epitrachil je zdobený motívmi lipy – stromom Slovanov.

Vynechávam tu opis Konštantínovho mesta „Carihradu“ s jeho chrámami, bibliotékou, štátnym znakom a cestou, ktorá ho spája s našim „Velehradom“ a dotknem sa toho posledného. I tu je ikonografickým jazykom prerozprávána „blahá zvesť“ plodov jeho práce zúročenej medzi Slovanmi. Mesto

stojí akoby na návrší či skale (odkazujúc tak i na evanjelióvu pasáž o meste, ktoré je zbudované na vrchu) a ide sa k nemu cez spodnú tmavú bránu slovanského hradiska – akoby od tmy pohanstva ku svetlu kresťanstva. Okolo sú zobrazené stromy – symbol našich Karpát a samotné mesto obsahuje všetky historické danosti, pravda, v ikonografickom štýle. Nájdeme tu nielen slovanské zemľanky, zasiaté polia, kováčsku vyhňu či iné stavby, ale i hroby našich predkov v okolí chrámu, samotnú veľkú baziliku s tromi apsidami a slovanským dvojkrižom na jej vrchu. Samozrejme, za dodržania obrátenej perspektívy a ďalších klasických ikonografických prvkov. Nedá mi však nespomenúť ešte jeden zdanlivo malý detail. Pred vstupnou bránou do „Velehradu“ je vyhodená drevená socha bôžika – symbol zrieknutia sa všetkých nezmyselných a neľudských slovanských božstiev od Perúna, Velesa až po Morenu. V jej blízkosti však klíči pšenica ako symbol evanjelióveho zrna, ktoré prinieslo Slovanom mnohonásobný plod.

Evanjelióvy odkaz má však aj vladárske rúcho kniežata Rastislava. Vrchný plášť lemovaný kožou karpatského medveďa má na svojej vnútornej strane ovčiu vlnu.

Presne opačne ako to poznáme z výroku Svätého Písma o tzv. vlkoch v ovčej koži. Autentické kresťanstvo totiž dáva dôraz na vnútro, a tak aj keď bol Rastislav navonok pevný vládár a panovník, jeho vnútro bolo podobné viac mierumilovnej ovci, ktorá dopraje pašu aj ostatným, a ktorá ide „bezhlasne“ aj na zabitie, len aby tí druhí žili. Potvrďuje to aj nápis na zvitku, ktorý je úryvkom z jeho posolstva k byzantskému cisárskemu dvoru: „Daby i inýja strany tóho zrzjášče, podobili sja nám“ (Aby aj iné krajiny, keď to uzrú, nás napodobnili). V druhej ruke zas drží chrám – symbol samostatnej moravskej Cirkvi, z ktorého vytekajú tri prúdy „živej vody“ pre tri vetvy Slovanov – východných, západných a južných. Myslím si, že symboliku troch jazierok, pri ktorých rastú zelené stromy, tu už hádam netreba ani vysvetľovať. Snáď iba uvediem, že tí s patriotickým zameraním môžu v troch vrškoch či skalách šípit známu „Tatru, Matru, Fatru“.

Ikonografia je analogicky ako kresťanská viera, podľa slov svätého Cyrila a Metoda, podobná moru, „do ktorého, čím hlbšie plávame, tým viac sa nám odkrýva jeho hĺbka a veľkoleposť“. Preto vyplávajúc na hladinu ikonografickej tradície už ponechám,

aby ďalšie nedozerané dialavy objavoval každý sám. Čo však musím a chcem spomenúť, je to, že spomínané ikony a idey na nich zobrazené sú dielom autochtóнным. Najväčšia zásluha patrí predovšetkým ikonopiscovi Miroslavovi Kosovi, bývalému študentovi našej fakulty, ktorý si svoje zručnosti prehlboval aj na Akadémii pre umenie a reštaurovanie Srbskej pravoslávnej cirkvi v Belehrade. To, že jeho práce zdobia nielen chrámy a domácnosti našich veriacich, ale aj steny našej fakulty, je najkrajšou odmenou pre všetkých jej pedagógov a zamestnancov.

Veď preto sa možno ani starí ikonopisci na svoje diela nepodpisovali, lebo hlboko cítili, že toto ich dielo je v prvom rade dielom Cirkvi a všetkých, ktorí ju milujú, budujú a žijú v nej. Nech preto táto ikonografická práca nadchne našich ďalších študentov pracovať s novým a mladým oduševnením, pokračujúc tak v krásnych dielach starých a stabilných majstrov i hodnôt.

Prof. Peter Savčák

VŠETKO SMIEM, NO NIE VŠETKO MI OSOŽÍ (Výklad sv. Jána Zlatoušeho)

„Všetko smiem, no nie všetko mi osoží. Všetko smiem, ale nič ma nesmie ovládnúť“ (1Kor 6, 12).

Apoštol tu poukazuje na tých, čo sa prejedajú. Pri zámere znovu usvedčiť oddávajúceho sa smilstvu, ktoré pochádza z presýtenosti a nestriednosti, tú vášeň veľmi tvrdo napadá. Nehovorí tu o zakázaných pokrmoch, ale o tých, ku ktorým sme ľahostajní, nevšímaví. Akoby napríklad povedal, že je možné ich jesť a piť, ale nie nestriedmo. Pozoruhodné je, že ako na iných miestach, aj tu poukazuje na opačnú stranu predmetu a objasňuje, že niekedy to, čo je v našej moci, je nielen neosožné, ale tiež poukazuje nie moc, no otroctvo. Preto po prvé snaží sa od toho odkloniť, ako od neosožného, lebo hovorí: nie všetko mi osoží. A po druhé, ako od vedúceho k opaku: **„nič ma nesmie ovládnúť“**. Význam jeho slov je nasledovný; hovorí: máš moc, chráň si svoju moc a pozerať, aby si sa nestal otrokom priania. Kto ho užíva primeraným spôsobom, ten nad ním panuje. No kto sa mu príliš oddá, ten nemá moc, no stáva sa otrokom a panuje nad ním nestriednosť. Vidíte, ako dokázal, že považujúci seba za mocného je sám pod vládou?

Ako som už povedal, Pavol často namieta a poukazuje na opak. To isté urobil aj tu. Pozrite, všetci Korinťania hovoria: je v mojej moci prejedat' sa, no Pavol hovorí: ty to robíš nie ako pán, ale ako nachádzajúci sa pod vládou. Ak nie si zdržanlivý, tak nie ty panuješ nad svojím bruchom, ale ono nad tebou. To isté je možné povedať aj o peniazoch a všetkom ostatnom.

Zdroj: Толкования Священного Писания. Толкования на 1 Кор. 6:12 (optina.ru)

Preložil z ruského jazyka: **prot. pplk. Mgr. Marek Ignacik, PhD.**

Samostatný a spoločný život východných mníchov v monastiernoch (II.)

Z Egypta sa mníšsky život širil do Palestíny a na Východ. Svätý Vasil' už roku 357 našiel monastiere v Sýrii a Mezopotámii a sám sa pričínal o ďalšie šírenie monastierov a nejaký čas aj sám žil monastierskym životom. Veľmi prízvukoval sociálno-charitatívne povinnosti členov a teologické štúdium. Práca popri modlitbe bola veľmi dôležitá: ručná práca, obrábanie pôdy, pletenie košov, vyrábanie prikrývok. Výrobky predávali a z toho udržiavali monastier a podporovali chudobných. **U východných pravoslávnych mníchov existuje jeden dôležitý princíp a to, že mních sa musí uživiť sám.**

Čistota sa v mníšstve vnímala najmä ako čistota ducha, teda chrániť sa pred nástrahami zlého ducha, ktorému sa dalo odolať telesným odriekaním. Mnísi nemali žiadne kontakty so ženami, ktoré mohli takéto pokusenia spôsobiť. Ak aj nejaká žena z rôznych príčin vstúpila na územie monastiera, bola oddelená od mníchov. Zásadu chudoby mnísi riešili tak, že všetok ich majetok bol spoločný a aj zisk z práce. Veľmi dôležitú úlohu zohrávala poslušnosť voči predstavenému monastiera, ktorá sa stala základom spoločného života monastiera. Poslušnosť nebola cieľom, ale iba prostriedkom na skvalitnenie života v spoločenstve, pričom bola chápaná ako vzťah otca a syna, mala teda napomáhať duchovnému rastu človeka a previesť ho nástrahami zla.

V pachomiánskych – kinoviálnych monastiernoch mnísi vykonávali dve činnosti – modlitbu a prácu. Rozdiel oproti emeritom bol v tom, že sa tu práca rozdelila a odpadla neustála hrozba hmotnej núdze, ktorú mali aj anachoreti. Tu sa každý mních živil vlastnou prácou a jedol (mohol jesť) dvakrát za deň, nie ako anachoreti len jedenkrát. Aby vyriešili sebestačnosť, mnísi chodili pracovať aj mimo komunity. Noví kandidáti sa oboznamovali so životom v monastierni, študovali a pracovali. Tieto monastiere boli ako malá dedinka, ktorej centrom bol chrám. Mali tu svoju kuchyňu, knižnicu, ošetrovňu, sklady

a dielne, bývali v domcoch – keliách. Centrom pachomiánskych monastierov bol monastier na ostrove Tabennesi na rieke Níl, neskôr v Phbove. Tento druh monastiera sa čoskoro rozšíril po celom pravoslávnom Východe. Známe sú monastiere v Grécku, Rusku, na Veľkej Morave a v Uhorsku a inde.

Mnísi sa venovali modlitbe a práci. Výrobky predávali a udržiavali monastier a podporovali chudobných. Mnísi boli takmer všetci bratia. Málo sa medzi sebou rozprávali, pestovali mlčanlivosť a dorozumievali sa posunkami. Veľký dôraz kládli na poslušnosť. V krátkej dobe ich bolo až 50 000 osôb. Dodnes sa zachovalo, že novo prijímajúci mních sa nazýva

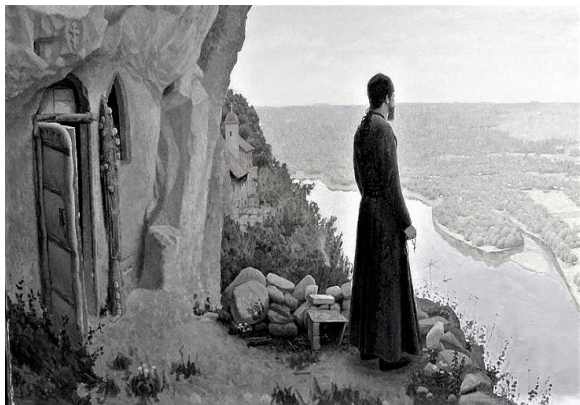
va poslušník. Pachómios bol praktický muž. Okrem múdrych pravidiel slúžil príkladom. Jeho pravidlá mali vecný charakter, čerpal z nich aj svätý Bazil Veľký a iní. Zomrel pri morovej epidémii v roku 347. Nechcel, aby bolo známe jeho miesto odpočinku, kde bude pochovaný a dodnes toto miesto nepoznáme.

V pachomiánskych monastieroch sa stretávame aj so ženskými monastiermi. Prvý založila Pachomiova sestra Mária v Tabennesi. Pachómios pozval svoju sestru viesť rovnaký život ako aj on. Vybudoval jej monastier a ten sa naplnil ženami, ktoré túžili po zasvätenom živote v spoločenstve. Rozšírili sa v Egypte, Palestíne, Sýrii, Mezopotámii, Perzii a Arménsku. Informácie o nich sa dostali aj do Európy. V 5. st. postihla tieto monastiere kríza a definitívny úder celému mníštvu v Egypte, Sýrii a Palestíne dalo v 7. storočí obsadenie týchto území moslimskými Arabmi.

Jedni si mysleli, že pre všetkých je nevyhnutná modlitba, iní, že poslušnosť a ďalší, že nemajetnosť. Je ťažké pochopiť, čo od nás žiada Christos a je ťažké sa o všetko usilovať naraz. Treba pochopiť, že je to jedno dielo a potom sa duchovný zápas stáva ľahším. Starec Paisij to vysvetľuje takto: „Morálne očistenie si vyžaduje dušu nevinnú a slobodnú od vlastnej vôle. Božia spravodlivosť je zanechanie našej vôle kvôli Božej vôli, pokora je, keď pokoríme našu vôľu: **„Kto sa teda pokorí ako toto dieťa, je najväčší v Kráľovstve nebeskom“** (Mt 18, 4). Aby bola vyzdvihnutá Božia vôľa, poslušnosť znamená, že prenášaš svoju myseľ od všetkých svojich želaní a upriamuješ ju k Bohu. Vidiš, že nech uplatníš vo svojom živote ktorúkoľvek cnosť, si vedený k tomu istému výsled-

ku, ktorý je v popredí, a zbavenie sa vlastnej vôle. Len vtedy sa človeku darí a nachádza úžitok, keď sa mu darí úplne poprieť svoju vlastnú vôľu.“ Aj dnes je taká prax, že mních pri podstrihnutí za mnícha skladá tri sľuby. Zrieka sa rodinného manželského života, jeho rodinou bude spoločnosť monastiera. Druhý sľub je chudoba, zrieka sa práva disponovať majetkom. Tretí sľub je poslušnosť voči cirkevným a mníšskym predstaveným. Sľubom poslušnosti odovzdávajú Bohu svoju vôľu a obetujú Mu samých seba. Nielen mních, ale ani kresťan nemá mať bližší a užší vzťah k čomukoľvek pozemskému. Preto mníšsky život sa od svetského neodlišuje.

Najvýznamnejším organizátorom a reformátorom tohto spôsobu života bol **svätý Sava** (439 – 532). **Uprednostňoval život v samote.** Eremiti na Východe žili rôznymi spôsobmi a najmä sýrski sa môžu zdať až bizarní. Napr. styliti (stĺpnici) väčšiu časť života prežívali na stĺpoch, dendriti zasa na stroch atď. Sýrsky monasticizmus bol prísnejší ako egyptský a extrémnejší vo svojom asketizme, ktorý kládol dôraz na umŕtvovanie tela rôznymi spôsobmi – životom na malej ploche, dlhými pôstmi, nosením ťažkých reťazí či „ponúkaním“ tela hadom, jedovatým pavúkom a škorpiónom.

Anachoretizmus – pustovníctvo (gr. anachorein - odrieknuť sa, utiahnuť sa) **sa šírilo po celom svete.** Anachoreta je človek, ktorý odišiel z verejného života a sám, ďaleko od ľudí (v púšti) sa venoval askéze. V kresťanstve sa objavili v druhej polovici 3. st. Časom sa začali združovať a v kolóniách vytvárali prvé náznaky monastierov.

Najsilnejšie zázemie malo pustovníctvo v Egypte, Sýrii a Palestíne. Egyptské centrá Nitria, Kellia a Sketis dosiahli svoj vrchol v poslednej štvrtine 4. storočia. Na Východe v 4. a 5. st. život a askéza mníchov prebiehala za neuveriteľných ťažkostí, boli prenasledovaní zo strany útočiacich barbarských kmeňov, ktorí prebodávali i kresťanských mníchov, ak sa im títo dostali do rúk. V 5. a 6. storočí sa stala centrom mníšstva Júdska púšť. Pre palestínsky monasticizmus bolo charakteristické organizovanie lavriotských monastierov.

Na záver chcem zdôrazniť to, čo napísal Tichon Ševkunov v knihe Nesväťi svätci a iné príbehy: **„Vy si ani neviete predstaviť, čo je to vlastne monastier! To je ... perla, to je obdivuhodná drahocennosť, šperk v našom svete!“** (Dobrá kniha, Trnava 2018, s. 57).

Prot. ThDr. Štefan Horkaj

ZO ŽIVOTA A MYŠLIENOK SVÄTÉHO JOZEFA HESYCHASTU (II.)

...Matka Mária ako vdova len s veľkou námahou zvládala užiť celú rodinu. Preto s ťažkým srdcom posielala Františka a jeho brata Leonarda za prácou do Atén. František mal sedemnášť rokov a Leonardo iba dvanásť, keď obaja opustili Paros a odišli do hlavného mesta, aby našli prácu a pomohli rodine zarobenými peniazmi.

Františkova rodina nám pripomína mnohé rodiny z histórie kresťanstva, ktoré nám zanechali veľa svätých, akou bola napríklad rodina svätého Vasiľa Veľkého. Všetci Františkovi súrodenci vstúpili do manželstiev s výnimkou Mikuláša (Nikolaos), ktorý prijal mníšstvo a strávil svoj asketický život po boku svojho brata. Dve ďalšie príbuzné sa stali mníškami; jednou z nich bola Františkova neter Barbora, ktorá prijala meno Vryeni (Bryenia). Zachovalo sa viacero Františkových listov, v ktorých ju nazýva ako „duša mojej duše“, čo svedčí o veľkej kresťanskej láske, ktorú k nej prechovával. Druhou príbuznou bola Mária, Leonardova manželka, ktorá prijala meno Melánia a v askéze usnula v roku 1997.

Život v Aténach zo začiatku nebol ľahký. František aj s bratom si našli prácu v bani, ale zárobok nebol príliš veľký. Sám si opakoval, že buď zbohatne, alebo radšej umrie, pretože sa nevráti späť domov, pokiaľ nepomôže rodine z chudoby.

Po nejakom čase odchádza do Pirea, kde sa zamestnal ako kuchár a pekáč v aristokratickej rodine. Svojou usilovnosťou a vytrvalosťou zarobil dostatok peňazí, aby mohol väčšiu časť posielat domov matke. O niekoľko mesiacov sa zamestnal ako revízor v trolejbuse. Mladík si svoju prácu vykonával poctivo. Cestujúci, ktorí nastupovali, mu platili cestovné, ale občas sa stalo, že niektorí si od neho v zhone nevzali lístok. František si tieto peniaze mohol nechať bez toho, žeby o tom jeho nadriadení vedeli. Napriek tomu tieto lístky označil a vyhodil, hovoriac si v duchu: „Spoločnosť závisí od týchto peňazí. Ako by som mohol potlačiť svoje svedomie a vziať si ich?“ V tejto práci František ukazuje svoj zmysel pre pohrdanie nespravodlivosťou a nečestnosťou. Boh ho za jeho čestnosť odmenil, podobne ako spravodlivého Jozefa v Starom Zákone. Vždy na konci dňa, kedy skončil v práci, našiel v peňaženke nejaké peniaze navyše, aj keď na to neexistovalo nijaké vysvetlenie. Dokonca raz sa stalo, že na konci služby našiel navyše päťdesiat drachiem, čo v tom čase predstavovalo mesačnú mzdu. Aj keď jeho zárobok nebol veľký, nikdy nezabúdal na cnosť almužny, ktorú dával z úprimného srdca bez toho, aby niečo očakával späť. Takýmto spôsobom prejavoval svoju lásku a nežnosť, ktoré mu vstúpila výchovou jeho zbožná matka.

Старцу Иосифу Исихасту

Keď dovŕšil osemnásť rokov, nastúpil na povinnú dvojročnú vojenskú službu ku Kráľovskému námorníctvu. Aj tu sa ukázal ako spravodlivý a usilovný človek a za jeho oddanosť a vytrvalosť, ako aj za jeho vynikajúce schopnosti v plávaní, dostal cenu od svojho nadriadeného. Po ukončení vojenskej služby sa rozhodol otvoriť si vlastný malý obchod. Bol veľmi bystrý a neúnavný, preto už po niekoľkých mesiacoch zarobil dostatok na to, aby sa mohol stať obchodníkom. Ani v tejto práci jeho povaha a výchova mu nedovolili, aby získaval peniaze nepoctivým spôsobom na úkor iných. Jeho práca obchodníka si vyžadovala kontakt s mnohými ľuďmi, avšak vždy sa snažil žiť cnostne v cudnosti. Jeho teta Alexandra mu zariadila zásnuby, ako sám neskôr hovoril, svojej snúbenice sa nikdy

nedotkol, pretože sa bál, že by dosiahol moment, kedy by ju pobozkal.

Starec Jozef zvykol ukazovať sa ako príklad nasmerovania emócií a vášni k dosiahnutiu spásy cez cnosti. Pokorné srdce neskoršieho starca nebolo v mladosti krotké, ako sám neraz hovoril: „Keď som žil vo svete, zápasil by som aj s tisícmi. Mal som srdce leva.“ Ako mladý obchodník bol dosť prchkej povahy. Raz, keď odišiel na nákup mimo svojho obchodu, poveril svojho brata Mikuláša, aby strážil obchod. Mikuláš sa zahľbil do hry na husliach a nezbadal, že nejakí ruskí utečenci vzali tovar bez zaplatenia. Po návrate späť si František všimol, že chýba dvanásť šatiek. V hneve sa vykričal na brata a odišiel vyhľadať zlodějov. Keď ich našiel, bez váhania vbehol medzi nich a jediný sa postavil siedmim protivníkom, aby získal späť odcudzené šatky, čo sa mu aj podarilo. Potom sa víťazne vrátil do obchodu. Keď sa stal mníchom, pokorne o sebe hovoril: „To, aký som bol bojovník vo svete, ukazuje, ako teraz zápasím s démonmi.“ Svoj silný temperament použil na náročný zápas s démonmi a vášňami v aréne mníšstva... (Pokračovanie)

ThDr. Pavol Kochan, PhD.

Použitá literatúra:

Kolektív autorov. 2013. My Elder Joseph the Hesychast. Florence, Arizona: Saint Anthony's Greek Orthodox Monastery, 2013. 705 s. ISBN 0-9667000-8-2.

ΝΤΡΕΚΟΥ, Σ. 2017. Ο Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής και Σηπλαιώτης. (online). [cit. 30.12.2020]. Dostupné z: http://www.sophia-ntrekou.gr/2013/04/blog-post_2086.html.

EPHRAIM, hieromonk. 2019. The Story Behind "My Elder Joseph the Hesychast". (online). Alaska: St. Nilus Skete 2019. [cit. 13.01.2021]. Dostupné z: <https://orthochristian.com/125342.html>.

V Bardejovských Kúpeľoch sa modlili za obeť 2. svetovej vojny

Pri príležitosti 76. výročia ukončenia 2. svetovej vojny sa v sobotu 8. mája 2021 uskutočnila panychída za padlých vojakov pri pomníku v Bardejovských Kúpeľoch. Na spomienkovej slávnosti sa zúčastnili duchovní bardejovského arcidekanátu, zástupcovia kozáckeho zboru, generálny riaditeľ Bardejovských Kúpeľov JUDr. Ing. Jaroslav Komora, ako aj veriaci z viacerých cirkevných obcí a kúpeľní hostia.

V závere paschálneho parastasu sa k veriacim prihovorel duchovný správca Pravo-slávnej cirkevnej obce v Bardejovských Kúpeľoch prot. Mgr. Nikolaj Lakata.

«Stojíme pri životodárnom Kríži ako majáku slobody a zapalujeme v pokore sviecu úcty. S vďačnosťou si pripomíname hrdinstvo tých, z ktorých nielen na Dukle, vo Svidníku či Dargove, ale po celých Karpatoch tiekla krv, ktorí tak naplnili slová sv. Evanjelia: «Nikto nemá väčšej lás-ky ako ten, kto svoj život kladie za svojich priateľov» (Jn 15, 13). Na oltár víťazstva bolo položených viac ako 20 miliónov životov. Strašná a krvavá vojna otriasla celým svetom. Víťazstvo bolo dosiahnuté za obrovskú cenu. Za každou bitkou stála nezlomná láska k vlasti a ešte väčšia viera a nádej v Christa, že po boji v tomto živote dosiahneme nebeskú vlasť - večnú otčinu, ktorú pre nás svojou smrťou na Golgote a svojím slávnym Zmŕtvychvstaním vydobyl Iisus Christos», povedal vo svojom príhovore o. Lakata.

Prítomným sa prihovorel i zástupca kozáckeho zboru, ktorý odovzdal prot. Nikolajovi Lakatovi najvyššie ocenenie zlatého kríža In memoriam pre jeho otca, bývalého duchovného správcu PCO v Bardejove a okresného arcidekana mitr. prot. Jána Lakatu. Ďalšie ocenenia boli udelené duchovnému správcovi PCO v Becherove jer. Mgr. Jánovi Pilkovi a jeho mátuške Monike, ako aj niekoľkým členom Kozáckeho zboru.

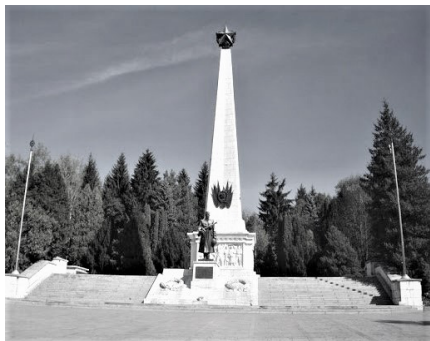
«So svätými upokoj, Hóspodi, dúšy usópsich vožděj i voínov, položivšich žizň svojiz za nás i za mír!»

Zdroj: Tlačové oddelenie Úradu Prešovskej pravoslávnej eparchie v Prešove

Vo Svidníku a na Dukle sa konala modlitebná spomienka na obeť 2. svetovej vojny

Deň víťazstva nad fašizmom si pri pamätníku sovietskej armády vo Svidníku v nedeľu 9. mája 2021 pripomenuli pravoslávni duchovní spolu s veriacimi. Na mieste, kde sú pochované tisícky sovietskych vojakov, slúžili parastas za zomrelých.

Podľa duchovného správcu Pravo-slávnej cirkevnej obce vo Svidníku a okresného arcidekana mitr. prot. Mgr. Jána Soviča prichádzajú miestni pravoslávni veriaci na tieto

miesta každoročne, aby si uctili pamiatku padlých hrdinov, ktorí položili svoje životy za našu slobodu.

Tento rok sa modlitebné stretnutie konalo v období po sviatku Paschy, nieslo sa preto v duchu nádeje a radosti zo zmŕtvychvstalého Spasiteľa Isusa Christa.

Duchovní i veriaci z blízkeho okolia si výročie Dňa víťazstva nad fašizmom pripomínajú každoročne aj na Dukle.

Komplex pamätníka vo Svidníku dotvára jú symbolické hroby príslušníkov sovietskej pechoty, tankistov, letcov, delostrelcov ako aj rôzne súsošia. V štyroch masových hrobch je pochovaných viac ako 9000 sovietskych vojakov, ktorí zahynuli počas Karpatsko-duklianskej operácie v jeseni v roku 1944.

Pamätník čs. armádneho zboru na Dukle bol postavený v roku 1949. Súčasťou pamätníka je obradná sieň a cintorín, kde je pochovaných 565 príslušníkov 1. československého armádneho zboru v ZSSR, ktorí zahynuli počas bojov v rámci Karpatsko-duklianskej operácie.

Zdroj: Tlačové oddelenie Úradu Prešovskej pravoslávnej eparchie v Prešove

Stretnutie metropolitu Rastislava s generálnym duchovným EPS v OS SR a OZ SR

V pondelok 10. mája 2021 v priestoroch Úradu Prešovskej pravoslávnej eparchie v Prešove – eparchiálnej rady (ďalej len ÚPPE) prijal arcibiskup prešovský a metropolita českých krajín a Slovenska Rastislav generálneho duchovného Ústredia Ekumenickej pastoračnej služby (EPS) v Ozbroyených silách Slovenskej republiky (OS SR) a Ozbroyených zboroch Slovenskej republiky (OZ SR) plk. Mgr. Viktora Saba, ktorého sprevádzali riaditeľ Úradu EPS OS SR jer. mjr. Mgr. Vladimír Varga a kancelár Ústredia EPS v OS SR a

OZ SR Ing. Mgr. Jaroslav Balocký. Na stretnutí sa za ÚPPE zúčastnil i tajomník mitr. prot. Mgr. Michal Švajko.

Plk. Mgr. Viktor Sabo priblížil metropolitovi Rastislavovi aktivity, ktoré aktuálne Ústredie EPS v OS SR a OZ SR rozvíja. Jednou z tém stretnutia bola i zmena Štatútu Ústredia EPS v OS SR a OZ SR. Ako povedal generálny duchovný, keďže ide o zmenu dôležitého dokumentu, zaujíma sa o názor všetkých členských

cirkví, združených v Ekumenickej rade cirkví (ERC). Vedomie dôležitosti duchovnej služby v OS SR a OZ SR je preňho najdôležitejšou motiváciou v úsilí o rozvoj a čo najväčšiu efektivitu práce EPS. Okrem iného vyzdvihol i činnosť pravoslávnych duchovných, ktorí v jednotlivých zložkách EPS pôsobia. Vyjadril tiež spokojnosť so spoluprácou s riaditeľom Úradu EPS OS SR jer. mjr. Mgr. Vladimírom Vargom.

Metropolita Rastislav zdôraznil, že si uvedomuje dôležitosť pastoračnej služby v oblastiach, ktorým sa venuje EPS – armáda, polícia, hasiči, väznice... Zaujímal sa o možnosti a perspektívy spolupráce medzi Ústredím EPS v OS SR a OZ SR a Pravoslávnu cirkvou na Slovensku. Obetavá a zodpovedná spolupráca všetkých kresťanských duchovných je nevyhnutným predpokladom pre «vydávanie dobrého svedectva» o Christovi a Jeho Cirkvi, ktoré od nás očakáva spoločnosť a doba, v ktorej žijeme.

Zdroj: Tlačové oddelenie Úradu Prešovskej pravoslávnej eparchie v Prešove

MODLITBA ZA PADLÝCH NA DARGOVE

8. mája 2021 sa Jeho Vysokopreoslavenosť Juraj, arcibiskup michalovsko-košický, spolu s duchovnými o. Vladimírom Spišákom a archidiakonom Matúšom Spišákom a tiež veriacimi prevažne košickej cirkevnej obce zišli na pamätnom mieste 2. svetovej vojny - pri Pomníku Dargov. Modlitebne si utilili padlých vojakov. Každoročne sa tu koná bohoslužba - panychída za všetkých padlých, ktorí zomreli za obranu vlasti a oslobodenie našej krajiny.

Na záver sa k prítomným prihovril vладыka Juraj. Vyzdvihol obetavosť a odvahu padlých vojakov pri obrane vlasti s dôrazom na ich prínos pre ďalšie generácie. Poukázal najmä na to, aby sme si vážili slobodu, aby sme si ctili iného človeka, jeden druhého, a pochopili to najdrahšie, čo nám Boh dal - ľudský život.

SVIATOK SV. VASILJA OSTROŽSKÉHO S VLADYKOM JURAJOM NA KOŇUŠI

12. mája sme oslávili pamiatku veľkého Božieho podvižníka a skorého nášho pomocníka a modlitebníka, sv. Vasilija, ostrožského divotvorcu, ktorý je aj nebeským patrónom túžby obnovenia mníšskeho života v našej eparchii, a ktorého „odeždy“, časti oblečenia - epitrachil a pokrývka hlavy, ako veľké požehnanie, dočasne, dokedy nebude postavený monastier v Beňatine, zasvätený práve tomuto svätcovi, sú uložené v nižno - rybnickom pútnickom chráme.

Do správy nižno-rybnickej cirkevnej obce patrí aj staroštýlna cirkevná obec Koňuš, kde v predverí chrámového sviatku sv. žien Myronosíc bola slúžená aj tohtoročná sviatočná Liturgia sviatku sv. Vasilija, divotvorcu ostrožského.

Sv. Liturgia bola pre miestnych veriacich o to radostnejšou, že ju mohli sláviť spolu so svojim biskupom - vladykom Jurajom, arcibiskupom michalovsko - košickým.

S vladykom Jurajom spoluslužil správca cirkevnej obce Nižná Rybnica a Koňuš o. Dušan Nikodím Tomko.

V závere sv. Liturgie bolo posvätené kolivo a prednesené prosby o požehnanie a pomoc sv. Vasilija pri budove monastiera a obnove mníšstva, za chorých, za duchovenstvo i veriacich našej eparchie.

SVJATYJ OTČE VASILIJE, MOLI BOHA O NAS!

Jerej Dušan Nikodím Tomko

CHRÁMOVÝ SVIATOK V KATEDRÁLNO M CHRÁME SV. CYRILA A METODA V MICHALOVCIACH

V nedeľu 16. mája 2021 sme si v katedrálno m chráme v Michalovciach slávnostne uctili pamiatku patrónov – svätých Cyrila a Metoda. Slávnostnú archijerejskú Liturgiu pri tejto príležitosti – za účasti veriacich, s dodržaním všetkých protiepidemiologických opatrení – slúžil Jeho Vysokopreosvietenosť Juraj, arcibiskup michalovsko-košický, spolu s duchovnými tunajšej PCO: o. Sergejom

Barilikom, o. Jánom Šafinom, o. Štefanom Horkajom, o. Markom Balogom i hosťami: o. Mariánom Čičvakom z PCO v Úbreží a o. Ivom Ozimaničom z PCO v Podhorodi.

Ďakujeme Hospodinovi za požehnaný deň – za to, že sme Mu mohli vzdávať vďaku za dar našich vierozvestcov.

**Prot. Sergej Barilik,
duchovný správca Pravoslávnej cirkevnej obce v Michalovciach**

Správy zo Zastupiteľstva Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku pri Moskovskom patriarcháte

Nepremožiteľný admirál

Predstaviteľ Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku pri patriarchovi moskovskom a celej Rusi archimandrita Serafim (Šemjatovský) prijal účasť na slávnostnom otvorení výstavy „**Nepremožiteľný admirál – svätý Feodor Ušakov.**“

V expozícii je predstavených viac ako 20 autentických exponátov: unikátne dokumenty, mapy bojov, fotografie vyznamenaní, obrazy a ikony Feodora Ušakova. Výstava sa konala pri príležitosti 20. výročia kanonizácie svätého Feodora a 200. výročia Gréckej národno – oslobodzovacej revolúcie.

Seminaristi na Podvori

V priebehu 5. a 6. týždňa svätého Veľkého pôstu navštívili Podvorie našej Cirkvi študenti Sretenskej duchovnej seminárie, ktorí ukončujú kurz prednášok: „**História miestnych Pravoslávnych cirkví.**“ Návšteva Zastupiteľstiev miestnych Pravoslávnych cirkví, ktoré sa nachádzajú v Moskve, je časťou témy ich ročníkovej práce.

Na pôde nášho Podvoria – Zastupiteľstva študentov privítal jeromonach Alexander (Haluška), tajomník Zastupiteľstva Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku pri patriarchovi moskovskom a celej Rusi. Exkurziu ďalej viedli sami študenti, ktorí svojim kolegom priblížili nielen históriu Podvoria, ale aj našej miestnej Cirkvi.

Pascha Christova

S Božou pomocou sme tohto roku mohli svätiť dni strastného týždňa a slúžiť paschálne bohoslužby bez výrazných obmedzení. Všetko sa, samozrejme, konalo s dodržaním predpísaných hygienických predpisov.

Veľvyslanec Slovenskej Republiky na Podvorí

Dňa 7. mája 2021 Zastupiteľstvo Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku v Moskve navštívil mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Slovenskej republiky v Ruskej federácii pán Ľubomír Rehák. Zúčastnil sa na molebne s posvätením vôd ako aj na chode okolo chrámu, ktorý sa konal po svätej Liturgii. Následne po prosbe pána veľvyslanca bola slúžená panychída za zosnulých vojakov, ktorí položili svoje životy v boji za našu slobodu.

Na slávnostnom obede s pánom veľvyslancom sa zúčastnili i vážení hostia, prot. Daniil Andrejuk, predstaviteľ Pravoslávnej cirkvi v Amerike v Moskve a prot. Kachaber Gogotišvili, predstaviteľ Gruzínskej pravoslávnej cirkvi v Rusku.

Pietny akt pri veľvyslanectve republiky Tatarstan v Moskve

Dňa 12. mája 2021 tajomník Zastupiteľstva Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku pri patriarchovi moskovskom a celej Rusi jeromonach Alexander (Haluška) spolu s veriacimi chrámu sv. Nikolaja v Kotelnikách položili kvety a zapálili sviece pri stene splnomocneného predstaviteľstva republiky Tatarstan v Ruskej federácii na pamiatku obetí, ktoré zahynuli pri tragédii, ktorá sa udiala v kazanskom gymnáziu 11. mája tohto roku.

**Jeromonach Alexander (Haluška),
tajomník Zastupiteľstva Pravoslávnej cirkvi
v českých krajinách a na Slovensku v Moskve**

PREČO JE POTREBNÉ ĽUDÍ MILOVAŤ

„Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa navzájom milovali; ako som ja miloval vás, aby ste sa aj vy navzájom milovali“ (Jn 13, 34)

Ak tvoj blížny nie je podľa tvojej mienky hodný tvojej lásky, tak je jej hodný Boh, ktorého je on služobníkom a ktorého obraz v sebe nosí, hoden je jej Christos, ktorý za neho preliel svoju Krv. (Sv. Tichon Zadonský)

Milovať je blaženosť, nenávidieť je mučenie. Celý zákon a proroci spočívajú na láske k Bohu a blížnemu. (Sv. Ignátij Brjančaninov)

Láska upokojuje a priaznivo rozširuje srdce, oživuje ho, no nenávisť ho mučivo stiesňuje a znepokojuje. Kto druhých nenávidí, ten mučí, trýzni sám seba, ten je najväčší blázon zo všetkých bláznov, ale kto miluje, ten je blažený, vždy pokojný, veselý a veľmi múdry. (Sv. Ján Kronštadtský)

Blahoželanie ku kňazskému jubileu

Dňa 20. júna 2021 si pripomína 45. výročie chirotonie na kňaza duchovný správca Pravoslávnej cirkevnej obce vo Svidníku a okresný arcidekan **mitr. prot. Mgr. Ján Sovič**.

Narodil sa 19. júna 1952 v obci Obručné v okrese Stará Ľubovňa, ako jedno z piatich detí rodičov Heleny a Vasila Sovičových. Po gymnaziálnych štúdiách sa rozhodol nastúpiť na štúdium na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove, ktoré úspešne ukončil v roku 1976. Oženil sa s manželkou Annou Mikitovou z obce Kyjov. Dňa 6. júna 1976 bol v Katedrálom chráme sv. kniežata Alexandra Nevského v Prešove vladykom Nikolajom vysvätený za diakona a 20. júna 1976 prijal z jeho rúk sv. tajinu kňazstva. Jeho prvým pôsobiskom bola

cirkevná obec Miková v okrese Stropkov. Od roku 1987 je duchovným správcom Pravoslávnej cirkevnej obce vo Svidníku.

Počas svojho doterajšieho pôsobenia vo Svidníku sa s Božou pomocou zaslúžil o vybudovanie nového chrámu sv. Trojice a neskôr i zvonice. Založil spevácky zbor a vchoval tiež viacerých bohoslovcov, z ktorých mnohí sa neskôr stali duchovnými. V minulosti sa venoval charitatívnej činnosti v rámci Filantropie Pravoslávnej cirkevnej obce vo Svidníku, ktorú založil. Pred pár rokmi sa rozhodol spolu s veriacimi skrášliť chrám rozpisom nástenných ikon. Za pomoci ikonopiscov zo Srbska sa to aj podarilo.

Otče, k 45. výročiu Vašej kňazskej služby Vám želáme veľa zdravia, šťastia, lásky a najmä mnohé Božie požehnanie a Jeho blahodať. Nech Vás Presvätá Bohorodička ochraňuje a Náš Spasiteľ Iľsus Christos Vám daruje ešte mnoho dobrých rokov.

Na mnohaja i blahaja lita!

Rada Pravoslávnej cirkevnej obce vo Svidníku a veriaci

Životné jubileum

Dňa 22. mája 2021 svoje okružle životné jubileum – 60 rokov – oslávil **Juraj Fedič**, člen kurátorského zboru PCO v Michalovciach.

Tento rodák z Ruského Hrabovca spolu so svojou manželkou Anastáziou vychoval dnes dve už dospelé deti – Marka a Lenku, teší sa tiež dvom vnúčatám. Popri zamestnaní veľmi rád a ochotne pomáha pri Katedrálnom chráme svätých Cyrila a Metoda v Michalovciach i chráme a farskej budove v rodnej obci, práce aj organizuje, počas bohoslužieb tiež obsluhuje duchovných. Vo voľnom čase sa venuje i spevu vo folklórnom

súbore Rusinija v Humennom.

Milý brat Juraj, z úprimného srdca Ti ďakujeme za všetko, čo si doposiaľ vykonal pre našu PCO a chrám v Michalovciach. Do ďalších rokov života Ti u Hospodina vyprosujeme veľa zdravia, šťastia a milosti, nech i naďalej nachádzaš radosť a naplnenie v kruhu svojich najbližších a v práci v prospech Pravoslávnej cirkvi.

Na mnohaja i blahaja lita!

**Správca a ostatní duchovní PCO v Michalovciach,
členovia kurátorskej rady a veriaci,
mama, sestry Mária, Milena a brat Ladislav s rodinami
a rodáci**

Životné jubileum

Dňa 20. mája 2021 sa dožila krásneho životného jubilea 90 rokov sestra v Christu **Anna Piter-Bučková** z Gerlachova, okr. Bardejov.

Sestra Anna nemala ľahký život. Počas svojho života prežívala rôzne chvíle, niekedy pekné a niekedy i menej pekné, ale nestrácala vieru a nádej v Boha. v krízových rokoch 1990 nezaváhala, našla pravú cestu a pravoslávnu vieru nezanechala. keď sa začal stavať pravoslávny chrám v Gerlachove, pomáhala pri jeho výstavbe spolu s nebohým manželom Michalom. Po vystavbe chrámu sa sestra Anna dlhé roky starala o jeho čistotu a poriadok. Snažila sa nevynechať ani jednu Liturgiu. Dnes už chrám nenavštevuje,

pretože jej to nedovoľuje zdravotný stav, ale v tichosti sa modlí k Bohu doma.

S nebohým manželom Michalom vychovala štyri deti. A preto Vám milá naša mama, babka a prababka, pri príležitosti Bohom požehnaného jubilea, ktorého ste sa dožili, chceme v prvom rade poďakovať za výchovu a materinskú lásku, za Vašu pomoc, za to všetko, čo ste pre nás robili a robíte. Vyprosujeme Vám od všemohúceho Boha a Presvätej Bohorodičky hlavne veľa Božej blahodäte, zdravia a lásku.

V modlitbách dcéra Anna s rodinou, syn Michal s rodinou, syn Jozef s rodinou a syn Ján s rodinou.

Na mnohaja i blahaja lita!

Rozlúčka s mitroformým protojerejom Jánom Novákom

V utorok 11. mája 2021 sa v chráme Usnutia Presvätej Bohorodičky vo Výrave uskutočnila modlitebná rozlúčka s arcidekanom pre okresy Medzilaborce a Stropkov a zároveň duchovným správcom tamjšej cirkevnej obce **mitr. prot. Jánom Novákom**. Svoju nesmrteľnú dušu odovzdal Stvoriteľovi v nedeľu 9. mája 2021 vo veku 73 rokov.

Zádušné obrady sa začali v nedeľu 9. mája a pokračovali 10. mája 2021 čítaním sv. Evanjelií. V utorok 11. mája 2021 o 9.00 h. dekan pre okresy Medzilaborce a Stropkov a zároveň duchovný správca Pravoslávnej cirkevnej obce v Stropkove prot. Mgr. Pavol Bobak, syn o. Jána, duchovný správca PCO Inovce prot. Mgr. Pavol Novák, a viacerí ďalší duchovní spoločne slúžili sv. Liturgiu a vykonali obrad kňazského pohrebu za účasti veriacich zo širokého okolia.

Telesné ostatky mitr. prot. Ján Nováka boli uložené do zeme na cintoríne vo Výrave.

Nekrológ

Zosnulý mitr. prot. Ján Novák sa narodil 28. júla 1947 v robotníckej rodine v obci Blažov (okr. Prešov).

Ľudovú školu navštevoval v rodnej obci a meštianku v obci Vrbov v okrese Poprad v rokoch 1953 až 1962. Po absolvovaní základného vzdelania nastúpil na Pravoslávnu bohosloveckú fakultu v Prešove do jednoročného prípravného kurzu, a po jeho absolvovaní bol prijatý do prvého ročníka. Štúdium ukončil v školskom roku 1966/67. V tom istom roku bol povolaný na povinnú dvojročnú základnú vojenskú službu.

17. septembra 1966 sa oženil s Katarínou Šestákovou, s ktorou spolu vychovali štyroch synov a jednu dcéru.

Preosvietený vладыka Cyril ho 13. augusta 1972 v Katedrálnom chráme Svätého Du-cha v Michalovciach vysvätil za diakona. Svoju diakonskú prax vykonával v obci Jara-bina. 10. septembra 1972 ho preosvietený vладыka Nikolaj v Katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove vysvätil za jereja.

Jeho prvým pôsobiskom sa od 1. novembra 1972 stala PCO Miková (okr. Svidník).

Od 1. septembra 1976 bol ustanovený za duchovného správcu PCO Výrava (okr. Humenné).

Od 1. apríla 1986 bol poverený i administráciou PCO Svetlice.

Od 1. novembra 1993 bola mu pridelená i duchovná správa PCO Olšinkov.

Od 18. marca 2008 bol ustanovený za arcidekana pre okres Medzilaborce.

V roku 2008 bol na dobu siedmich mesiacov ustanovený za duchovného správcu PCO Medzilaborce.

Od 12. novembra 2015 bol po administratívnom prerozdelení arcidekanátov ustanovený za arcidekana pre okresy Medzilaborce a Stropkov.

Od 15. mája 2020 bol ustanovený za duchovného správcu PCO Čabalovce.

Zosnulý mitr. prot. Ján Novák celkovo pôsobil v duchovenskej činnosti 49 rokov.

Počas svojej práce vo vinici Christovej bol postupne ocenený právom nosenia nabadrenníka počas bohoslužieb, právom nosenia zlatého náprsného kríža, titulom protojerej, právom nosenia zlatého kríža s ozdobami, palice, právom nosenia mitry a nakoniec právom nosenia druhého zlatého kríža.

Blaženný pokój i víčnaja jemú pámjat'!

Tlačové oddelenie ÚPPE ER v Prešove

Misijný odbor ÚPPE ER v Prešove

NEKROLÓG

Nebohý **protojerej Juraj Halanda** sa narodil 25. októbra 1954 v Zlatých Moravciach. V roku 1960 sa rodina presťahovala na Východné Slovensko do Cejkova, kde nebohý otec Juraj navštevoval pravoslávny chrám a bol vedený k láske k Pravoslávnej cirkvi. V tejto obci roku 1969 ukončil základnú školu a po maturite na Strednej odbornej škole v roku 1973 nastúpil na Pravoslávnu bohosloveckú fakultu v Prešove, ktorú úspešne absolvoval roku 1978. Počas štúdia na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte otec Juraj v roku 1976 prijal svätú tajinu manželstva s Katarínou Beňovou. Spolu s manželkou vychovali dve dcéry, Tatianu a Katarínu.

Nebohý otec Juraj Halanda bol vysvätený dňa 13. februára 1978 preosvieteným vладыkom Nikolajom, biskupom prešovským, v katedrálnom chráme v Prešove za diakona a dňa 15. februára 1978 ho preosvietený vладыka Nikolaj rukopoložil za kňaza. Ako novokňaz bol otec Juraj ustanovený dňa 20. marca 1978 za správcu Pravoslávnej cirkevnej obce v Ľubici, okr. Poprad. V rokoch 1980 – 1982 absolvoval základnú vojen-

skú službu. Po absolvovaní základnej vojenskej služby bol otec Juraj v marci 1983 preložený na Pravoslávnu cirkevnú obec v Slovinkách, okr. Spišská Nová Ves. Po desiatich rokoch duchovenskej služby bol exkardinovaný do Michalovskej eparchie, kde v júli toho istého roku začína pôsobiť ako správca Pravoslávnej cirkevnej obce v Zemplínskom Hradišti, okr. Trebišov. Počas pôsobenia na tejto cirkevnej obci zároveň istý čas slúžil aj na cirkevnej obci v Kašove. Od 1. augusta 2001 bol ustanovený za duchovného pre veriacich (repatriantov) v cirkevných obciach Sklabina, Ľuboriečka, Veľký Lom a okolie v okrese Veľký Krtíš. Dňa 16. januára 2004 začal pôsobiť v pravoslávnych cirkevných obciach Nižná Rybnica a Blatné Remety. V novembri 2007 bol vymenovaný za správcu Pravoslávnej cirkevnej obce v Šaci, kde pôsobil až do februára 2017, kedy dovšil dôchodkový vek. Za

svoju duchovenskú činnosť bol viackrát ocenený rôznymi duchovnými vyznamenaniami, naposledy v roku 2014, kedy mu vladyka Juraj, arcibiskup michalovsko-košický, potvrdil právo nosenia zlatého náprsného kríža s ozdobami.

Posledná rozlúčka s otcom Jurajom Halandom bola 14.5.2021 (zosnul 11. 5. 2021) v pravoslávnom chráme v Cejkove. Pohrebné obrady sa začali svätou Liturgiou o 9:00 hod. za prítomnosti vladyku Juraja, arcibiskupa michalovsko-košického, a duchovenstva, tak z michalovsko-košickej, ako aj prešovskej a pražskej eparchie. Rovnako bol prítomný aj vladyka Izaiáš, biskup šumperský.

Nech milostivý Hospodin prijme dušu nášho zosnulého spolu prestolného brata Juraja a nech mu vo svojej láske daruje blažený pokoj a večnú pamiatku.

Otče Juraj, vícnaja ti pámjat'!

ÚMKPE ER v Michalovciach

OBSAH - ОЗГЛАВЛЕННЯ

Slovo na Nedelu slepého od narodenia (-SHB-)	3
Vznesenie Pána (Voznesenie Hospodne) (Prot. Peter Bzik)	5
Vznesenie sa Isusa Christa na nebo (Protodiakon Ján Husár)	8
Slovo na sviatok Zostúpenia Svätého Ducha (Jerej Viktor Cabiňak)	11
Zostúpenie Svätého Ducha - Päťdesiatnica (Protodiakon Ján Husár)	12
1+1+1 = 1 (!) Jeden či traja? (-SHB-)	15
Nedeľa všetkých svätých (Jerej Ivo Petrovaj)	18
Slovo na nedelu všetkých svätých Pravoslávnej cirkvi (-SHB-)	19
Výklad Symbolu viery (7.- 8. článok) (A. I. Osipov)	21
Od Carihradu k Velehradu (Prot. Peter Savčák)	22
Všetko smiem, no nie všetko mi ošóž (Sv. Ján Zlatoústý)	25
Samostatný a spoločný život východných mníchov v monastiéroch (II.) (Prot. ThDr. Štefan Horkaj)	26
Zo života a myšlienok svätého Jozefa Hesychastu (II.) (ThDr. Pavol Kochan, PhD.)	29
Zo života prešovskej eparchie	31
Zo života michalovsko-košickej eparchie	33
Správy zo Zastupiteľstva	35
Blahoželanie	37
Posmrtná spomienka	39

OZNAM: Týmto si vás dovoľujeme informovať, že z nariadenia ÚMR PC sú blahoželania a posmrtné spomienky s výnimkou pravoslávnych duchovných spoplatnené sumou 7 eur. Reklamy a pozvánky na zárobkové akcie (zájazdy, tábory a pod.) sú spoplatnené sumou 10 eur za pol strany a 20 eur za celú stranu. V prípade záujmu môžete svoju reklamu umiestniť aj na našu internetovú stránku www.orthodox.sk. Cena dohodou.

Na prednej strane obálky:

**Pravoslávny chrám sv. žien myronosíc
v Koňuši**

Odkaz
sv. Cyrila
a Metoda

ЗАПОВІТ
св. Кирилла
і Мефодія

6
21

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

Ročník LXVII/2021
ISSN 0139-9012

**S požehnaním Jeho Blaženosti Rastislava,
arcibiskupa prešovského,
metropolitu českých krajín a Slovenska**

Vydáva: Metropolitná rada
Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Adresa redakcie:
Bayerova 8, 080 01 Prešov

Telefón: 051/77 24 736, 0908 879 835

E-mail: ocam@orthodox.sk

Web: www.orthodox.sk,
www.ocam.orthodox.sk

Zodpovedný redaktor: Prot. Vasyl Kuzmyk
Jazyková úprava: Prot. Peter Kormaník

Vychádza 12-krát do roka.

Tlač: Tlačiareň svidnícka, spol. s r. o.
čat. Nebiljaka 121/18, 089 01 Svidník

Ročný príspevok pre jednotlivcov **6,- € +
poštovné 6,- €**, polročný príspevok pre
jednotlivcov **3,- € + poštovné 3,- €**

Účet: IBAN: **SK810900 0000 0000 96292967**
BIC: **GIBASKBX**

Objednávky na odber:

Úrad Metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi
Bayerova 8, 080 01 Prešov
Tel. č.: 051/7724 736
E-mail: mrpc@orthodox.sk
Každá pravoslávna cirkevná obec.

Povolené EVPT 167/2008 z 27. 11. 2008.
Číslo indexu: EV 173/08.